

Justerat tisdagen den 11 november 2014

Gunilla Helmerson

Mikael Sundesten

Inger Strömbom

§ 136
Inledning och justering m.m.

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet skall justeras tisdagen den 11 november 2014.

§ 137
Bekräftande av fullmäktiges beslutsförhet

Inleddes kl. 10.05 och avslutades kl. 10.05.

Ordföranden konstaterade att 139 ledamöter var närvarande och 10 ledamöter var frånvarande, enligt bilaga A.

§ 138
Kungörelse och annonsering

Inleddes kl. 10.05 och avslutades kl. 10.06.

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde anslogs den 30 oktober 2014 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt till länsstyrelsen.

Föredragningslistan infördes den 4 respektive 5 november 2014 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslista anslogs den 7 november 2014 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

§ 139

Anmälan av länsstyrelsens beslut att för tiden t.o.m. den 14 oktober 2018 till ny ledamot i valkrets 3 efter Lars Joakim Lundquist (M) inkalla Annika Sandström (M) och till ny ersättare efter Sandström utse Erik Persson (M), till ny ledamot i valkrets 6 efter Amir Adan (M) inkalla Benjamin Dousa (M) och till ny ersättare efter Dousa utse Markku Sirviö (M), till ny ledamot i valkrets Nord efter Helene Hellmark Knutsson (S) inkalla Swapna Sharma (S) och till ny ersättare efter Sharma utse Ebbe Adolfsson (S), till ny ledamot i valkrets Sydost efter Nils Vikmång (S) inkalla Joakim Spångberg (S) och till ny ersättare efter Spångberg utse Michaela Lööf (S), till ny ledamot i valkrets 5 efter Helene Öberg (MP) inkalla Aviva Barczewska (MP) och till ny ersättare efter Barczewska utse Hannes Mård (MP), till ny ledamot i valkrets Nord efter Lina Jonsson (SD) inkalla Ulf Landström (SD) och till ny ersättare efter Landström utse Peter Vargård (SD), till ny ersättare i valkrets Nord efter Maria Olovsson (M) utse Edvin Alam (M) samt till ny ersättare i valkrets 2 efter Birgitta Borg (KD) utse Inga-Lill Engelmark-Schönning (KD)

LS 1410-1074, 1078, 1085, 1090, 1092, 1121, 1147, 1160

Inleddes kl. 10.06 och avslutades kl. 10.09.

Efter förslag från ordförande lades anmälan till handlingarna.

§ 140

Anmälan av delårsrapport januari - juni 2014 och revisorernas utlåtande avseende Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

LS 1410-1176

Inleddes kl. 10.09 och avslutades kl. 10.09.

Efter förslag från ordföranden lades anmälan till handlingarna.

§ 141

Bordlagt ärende om Miljöredovisning 2013 för Stockholms läns landsting (förslag 64)

LS 1311-1402

Anf. 1-28

Inleddes kl. 10.09 och avslutades kl. 11.25.

Ärendet bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 21 oktober 2014.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Gustav Hemming, Tomas Eriksson, landstingsrådet Nanna Wikholm, Isabelle Flygare, Malin Karlsson, Anna Sehlin, Fredrik Saweståhl, Thomas Bengtsson, Sara Svanström, Vivianne Gunnarsson, Birgitta Sevefjord, Lukas Forslund, Hans Andersson, Karl Henriksson, Gunilla Roxby Cromvall, Sandra Ivanovic, Tuva Lund samt landstingsrådet Kristoffer Tamsons.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till MP-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna miljöredovisning 2013 för Stockholms läns landsting.

RESERVATION

MP-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

UTTALANDEN

S-ledamöterna lät till protokollet anteckna särskilt uttalande likalydande med uttalandet i landstingsstyrelsen.

V-ledamöterna lät till protokollet anteckna särskilt uttalande likalydande med uttalandet i landstingsstyrelsen.

§ 142**Ny politisk organisation för Stockholms läns landsting (förslag 65)**

LS 1410-1178

Anf. 29-41

Inleddes kl. 11.26 och avslutades kl. 11.50.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Torbjörn Rosdahl, Gunilla Roxby Cromvall, landstingsråden Dag Larsson och Anna Starbrink, Tomas Eriksson, Anders Lönnberg samt landstingsrådet Daniel Forslund.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa ny politisk organisation för Stockholms läns landsting enligt förslag

att uppdra åt landstingsstyrelsen att fastställa ny tjänstemannaorganisation under landstingsstyrelsen med anledning av den nya politiska organisationen

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att fastställa ny tjänstemannaorganisation under hälso- och sjukvårdsnämnden med anledning av den nya politiska organisationen

att uppdra åt landstingsstyrelsen att besluta om de budgetjusteringar som den nya politiska organisationen föranleder

att fastställa mandattiderna enligt skrivelsen

att uppdra åt landstingsstyrelsen att föreslå erforderliga ändringar i reglemente för landstingsstyrelse och nämnder i enlighet med vad som framgår av denna skrivelse

att uppdra åt landstingsstyrelsen att föreslå erforderliga ändringar i bolagsordningar och specifika ägardirektiv för landstingets bolag i enlighet med vad som framgår av denna skrivelse

att uppdra åt landstingsstyrelsen att tillsätta i skrivelsen föreslagna utskott och beredningar för den nya mandattiden

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att tillsätta i skrivelsen föreslagna sjukvårdsstyrelser, utskott och programberedningar för den nya mandattiden

att uppdra åt trafiknämnden att tillsätta i skrivelsen föreslagna utskott och beredningar för den nya mandattiden.

§ 143

Reglemente för partistöd (förslag 66)

LS 1410-1094

Anf. 42-45

Inleddes kl. 11.50 och avslutades kl. 11.57.

I ärendet yttrade sig Gunilla Roxby Cromvall, landstingsrådet Torbjörn Rosdahl samt Thomas Magnusson.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anta reglemente för partistöd i Stockholms läns landsting enligt biträdande förvaltningschefens förslag till reglemente

att partistöd ska betalas ut enligt reglemente för partistöd för Stockholms läns landsting för tiden den 15 oktober 2014 till och med den 14 oktober 2015.

§ 144

Fastställande av skattesats för 2015 (förslag 67)

LS 1408-0908

Anf. 46-49

Inleddes kl. 11.57 och avslutades kl. 12.01.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Torbjörn Rosdahl, Gunilla Roxby Cromvall, Tomas Eriksson samt landstingsrådet Dag Larsson

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag om en skattesats om 12,10 kr per skattekrona
- 2) bifall till V-ledamöternas förslag om en skattesats om 12,35 kr per skattekrona
- 3) bifall till MP-ledamöternas förslag om en skattesats om 12,30 kr per skattekrona

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa landstingsskatten för år 2015 till 12,10 kronor per skattekrona.

S-ledamöterna deltog inte i fullmäktiges beslut.

RESERVATIONER

MP-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

V-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

§ 145**Valärenden (förslag 68)**

LS 1409-1000, 1409-1001, 1410-1202, 1410-1233, 1410-1234, 1410-1237, 1411-1271

Inleddes kl. 12.02 och avslutades kl. 12.12.

Anf. 50-53

I ordningsfråga yttrade sig Gunilla Roxby Cromvall.

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Stella Fare (FP), från uppdragen som ledamot i landstingsfullmäktige, valkrets 3, 1:e vice ordförande i trafiknämnden, 1:e vice ordförande i AB Storstockholms Lokaltrafik och 1:e vice ordförande i Waxholms Ångfartygs AB, för Lars Joakim Lundquist (M) från uppdraget som suppleant i Landstingshuset i Stockholm AB, för Olle Burell (S) från uppdragen som ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets 1 och suppleant i Landstingshuset i Stockholm AB samt för Inga Osbjer (FP) från uppdraget som ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets 6.

Fullmäktige beslutade även att medge befrielse för Gunilla Helmerson (M) från uppdraget som ordförande i landstingsfullmäktige från och med den 13 november 2014.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Landstingsfullmäktige för tiden från och med den 13 november 2014

Ordförande

M Annika Sandström (efter Gunilla Helmerson)

Landstingsstyrelsen för tiden 11 november 2014 intill det sammanträde då val av styrelse förrättas efter nästkommande allmänna val av fullmäktige

Ersättare

S Bordläggs

MP Bordläggs

V Bordläggs

Detta beslut om fördelning av ersättarplatser mellan (MP) och (V) i landstingsstyrelsen ersätter tidigare beslut som det formulerades i protokoll från landstingsfullmäktige den 21 oktober 2014 vilket innebar två ersättarplatser till (MP) och ingen ersättarplats till (V).

Valberedningen för tiden 11 november 2014 - 14 oktober 2018

Ledamöter

S Bordläggs

S Bordläggs

Landstingshuset i Stockholm AB för tiden 11 november 2014 intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2015

2:e vice ordförande

S Bordläggs (efter Helene Hellmark Knutsson)

Suppleanter

M Bordläggs (efter Lars Joakim Lundquist)

S Bordläggs (efter Olle Burell)

Trafiknämnden från 11 november - 31 december 2014

1:e vice ordförande

FP Bordläggs (efter Stella Fare)

AB Storstockholms Lokaltrafik för tiden 11 november 2014 intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2015

1:e vice ordförande

FP Bordläggs (efter Stella Fare)

Waxholms Ångfartygs AB för tiden 11 november 2014 intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2015

1:e vice ordförande

FP Bordläggs (efter Stella Fare)

§ 146

Anmälan av nya motioner

Inleddes kl. 12.12 och avslutades kl. 12.12.

Inga motioner inlämnades.

§ 147

Anmälan av nya interpellationer

LS 1411-1259, 1411-1260

Inleddes kl. 12.12 och avslutades kl. 12.13.

Nr 2014:13 av Håkan Jörnehed (V) om tillgången på vårdplatser

Nr 2014:14 av Interpellation av Jonas Lindberg (V) med anledning av bristen på specialist-sjuksköterskor inom Stockholms läns landsting

Interpellationerna ska besvaras vid nästa sammanträde.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl. 12.13.

Vid protokollet

Elisabeth Angard Levander

Karin Mikaelsson

Anföranden vid Stockholms läns landstings fullmäktiges möte den 11 november 2014

§ 141 Bordlagt ärende om Miljöredovisning 2013 för Stockholms läns landsting

Anförande nr 1

Landstingsrådet H e m m i n g (C): Fru ordförande! Miljöarbetet är ju en av Stockholms läns landstings verkligt starka grenar. Jag tycker att det är på sin plats att, inför en debatt om miljöredovisningen, lyfta blicken lite grand och diskutera varför det är så viktigt att ett landsting arbetar proaktivt och framgångsrikt med miljöfrågor.

Det är så att miljöfrågor handlar om vår hälsa. Det handlar om vår hälsa i dag – redan i dag finns miljöproblem som har negativ inverkan på vårt hälsotillstånd, som alltså kan påverka den reproduktiva hälsan, som kan göra det svårare för människor att få barn, som kan leda till missbildningar. Vi har också problem med luftkvaliteten som leder till att fler människor än det behövde vara, drabbas av till exempel hjärtinfarkter. Det handlar också om allergier och påverkan på andningsmöjligheterna för små barn.

På den här punkten finns alltså en konkret koppling mellan miljöarbetet och hälsan.

Minst lika viktig är naturligtvis kopplingen mellan miljöfrågorna och finansieringen och lösningarna för framtidens välfärd. Framför allt klimatfrågan är ett reellt hot mot hela hållbarheten i den globala ekonomin, i den globala sociala sammanhållningen och i den globala säkerheten. Utan att lösa klimatfrågorna kommer vi att ställas inför oerhörda utmaningar i framtiden när det gäller ekonomin för Stockholms läns landsting. Det gäller naturligtvis även många, många andra aktörer som kommer att få problem, kanske till och med allvarligare problem än dem som vi kommer att få.

Strukturen på vårt miljöprogram är ju gjord på så sätt att vi utifrån den här analysen om miljöns betydelse för hälsan och miljöns betydelse för den framtida välfärden bör fokusera tre områden. Vi betonar särskilt klimateffektivitet, resurseffektivitet och hälsofrämjande.

Landstingets framgångsrika sätt att arbeta med miljöfrågorna leder till att vi faktiskt konkret minskar miljöbelastningen i vårt eget län, bland annat när det gäller både luftkvalitet och kemikalieanvändning på ett sådant sätt att vi kan minska påverkan på till exempel vårt vatten.

Minst lika viktig är faktiskt Stockholms läns landstings roll som inspiratör och pådrivare i det här arbetet vilket leder till större dynamik. Bland annat tittar andra landsting i väldigt stor utsträckning på vad Stockholms läns landsting gör. Många av de miljölösningar som Stockholms läns landsting har utarbetat inom trafikområdet, men även inom hälso- och sjukvårdsområdet, är så intressanta och så effektiva att de är attraktiva för andra landsting och även för andra samhällsaktörer – inte bara i Sverige utan även utanför Sveriges gränser. På det viset får vi en tydlig multiplikatoreffekt, kan man säga, av landstingets miljöansvar. Det här är en av Stockholms läns landstings stora styrkor i miljöarbetet: andra följer efter. Vi får alltså mycket större inverkan än den inverkan som vi har i vårt eget landstingsområde.

Några roliga och glada resultat i den här miljöredovisningen är ju att andelen förnybart bränsle i kollektivtrafiken är en fråga där är vi nått vårt mål i miljöprogrammet två år i förväg!

Vi ser att vi har nått långt också när det gäller andelen förnybar energi. Vi har nått våra mål på det området, och när det gäller upphandlingen av livsmedel och mat är vi nära målen som gäller för 2016.

Det finns också några utmaningar. Sjötrafiken är en sådan utmaning. Det är mycket svårare att introducera förnybara lösningar inom sjötrafiken, bland annat på grund av att teknikutvecklingen inte har nått lika långt på det området och att fartygen har lång håll-

barhet. Jag tror inte att någon av oss här i salen vill skrota befintligt tonnage. Däremot måste vi hitta sätt att öka inblandningen av förnybara bränslen. Vi behöver hitta ny teknik för nya fartyg som kommer in i verksamheten. Det kan kanske handla om elbåtar eller biogasbåtar. Det kan även bli aktuellt i framtiden med ombyggnad av befintligt tonnage.

En annan viktig fråga är naturligtvis också frågan om energi, som även oppositionspartierna berör. I den frågan är vi inte föredömen vare situation det gäller energieffektiva lokaler, energieffektiv vård eller kollektivtrafik i alla avseenden.

Det här är ett område som jag hoppas att vi kan återkomma till i samband med att vi behandlar budgetförslaget.

Jag vill också beröra frågan om antibiotika. Stockholms läns landsting har minskat antibiotikaanvändningen i vården mycket, men vi har en bit kvar innan vi har nått våra mål.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 2

T o m a s E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Precis som Gustav nämnde kan landstingets miljöarbete egentligen ses i flera delar. En del handlar om vårt interna arbete, det vi gör inom landstingets egna verksamheter. På det området är vi ganska vana vid att vi faktiskt brukar slå oss för bröstet, alla i fullmäktigesalen, och tala om Stockholms läns landsting som ett av de miljöbästa landstingen i hela Sverige, eller som det miljöbästa landstinget i hela Sverige.

Men precis som Gustav också sade så saknas det inte utmaningar även när det gäller miljöfrågorna. Energieffektivisering är en sådan fråga där vi tyvärr visar, även i den här redovisningen, och återigen bekräftar platsen som näst sämst i landet.

Trots det vet vi nu att det pågår ett arbete inom den styrande Alliansen. Framför allt gäller det Locums verksamheter. Man arbetar med att se över om man verkligen har råd att ha den typen av energieffektiva lokaler i våra nya sjukhusinvesteringar som vi tidigare har fattat beslut om.

Det blir naturligtvis en fråga som går stick i stäv mot de utsatta mål som vi har haft och som vi har i Miljöutmaning 2016.

Jag vill i stället föreslå att vi går vidare, att vi gör offensiva satsningar, att vi har ett offensivt sätt att tänka inom det här området, så att vi inte enbart diskuterar nivån på energieffektivisering i nya lokaler utan även inom de lokaler som vi redan har. Vi borde införa ett system där detta blir lönsamt, och vi borde skapa en morot för verksamheterna att själva arbeta med energieffektivisering. Det vi vet, och det jag tror att vi är överens om i den här salen, är att investeringar i energieffektivisering är lönsamma på sikt även om de kan vara kostsamma i ett första steg.

Vi ser utmaningar också inom andra delar av landstingets miljöarbete. Utsläppen av lustgas till exempel, vilket är en extremt klimatdrivande gas, ökar trots att målet är en femtio-procentig minskning. Det är målet i Miljöutmaning 2016. På det här området ser vi att vi kommer allt längre bort från det målet.

Vi är fortfarande, precis som Gustav sade, alltför dåliga på att ta hand om återvunnet material. På det här området finns också ett problem som handlar om hur detta arbete ska bedrivas inom de fristående verksamheter som vi har och som bekostas av landstinget.

Den andra delen av landstingets miljöarbete rör naturligtvis världen runt omkring oss. I det miljöarbetet är inte minst klimatfrågan en väldigt viktig aspekt, men det finns också, precis som Gustav sade, viktiga delar som rör människors hälsa.

Vi i Miljöpartiet betonar, i vårt förslag till beslut rörande miljöredovisningen, ett antal sådana strategiskt viktiga områden som vi anser borde prioriteras under den kommande mandatperioden. Det handlar till exempel om att säkerställa våra gröna kilar och göra dem tillgängliga för alla våra medborgare. Det handlar om att säkerställa att vi har rent vatten i våra kranar och i våra vattendrag. Det handlar också om luftkvalitet och bullernivåer.

Under valrörelsen betonade vi i Miljöpartiet regionbildningsfrågan som ett av de strategiska verktygen för att hantera en rad av dessa utmaningar. Nu har den nya samarbetsregeringen på riksnivå tydligt deklarerat att man är beredd att ta den diskussionen under mandatperioden med de landsting som är beredda att föra en dialog om regionbildning.

Därför vill jag fråga Gustav Hemming om huruvida den döda hand som har legat över den här frågan under förra mandatperioden kommer att fortsätta att ligga över frågan även under denna mandatperiod eller om vi här i salen ska kunna enas om att ta offensiva steg framåt. Jag ställer frågan med tanke på att det i dag finns en ännu större majoritet för att Stockholms läns landsting ska bli en region än vad som fanns under förra mandatperioden – men även då fanns en majoriteten för regionbildning i den här salen.

Även om det här är en diskussion om en redovisning som handlar om dåtiden så får man ändå inte släppa blicken från horisonten. Finanslandstingsrådet Torbjörn Rosdahl har i flera uttalanden och i medierna talat om vikten av blocköverskridande samarbete. Det här är ett område där vi i Miljöpartiet ser ett stort behov av blocköverskridande samarbete. Vi är naturligtvis beredda att vara en del i konstruktiva samtal om hur Stockholms läns landsting ska bli ett ännu bättre landsting inom miljöområdet, både i de interna verksamheterna och i omvärlden.

Anförande nr 3

Nanna Wikholm (S): Tack, Gustav, för ett fint anförande inledningsvis, om vikten av att se miljöarbetet i Stockholms läns landsting inte som någonting som vi gör för att vara lite snälla mot miljön utan som något som vi gör för att utveckla vårt landsting och vår region och även vår regions konkurrenskraft och våra möjligheter att bedriva god hälso- och sjukvård!

Det är så jag tycker att vi framöver ska se på miljöarbetet – som någonting som bygger vår region, någonting som gör att vår region bidrar till samhället omkring oss och någonting som gör att Stockholmsregionen kan vara stolt och attrahera fler människor och fler företag och helt enkelt vara med i ett globalt samtal.

Vårt miljöarbete har varit framåtsyftande och i flera fall banbrytande på klimat- och miljöområdet! Den här miljöredovisningen visar även att det fortfarande är så på många områden.

Tyvärr känner jag att vi ibland lever lite på gamla lagrar och inte har varit lika framåtsyftande under de senaste åren. Men precis som Tomas nämnde, hoppas jag att detta är ett område där vi kan jobba brett och gemensamt för att hitta nya smarta lösningar och verkligen bygga vidare på det arbete som har varit målmedvetet och konsekvent.

För att göra det har vi i vårt särskilt uttalande, som vi lagt i tillväxt- och regionplaneringsutskottet och som vi lade i landstingsstyrelsen och som vi vill lägga här också, framhållit några saker som vi tror också krävs av en miljöredovisning. Vi skulle vilja se en analys i de fall där trenden inte visar att vi når våra egna mål. Vad beror det på? Vilka ytterligare åtgärder krävs? Miljöredovisningen skulle inte bli enbart de vackra ord som vi kommer att stå i de här båda talarstolarna och uttala utan också ett konkret verktyg för att faktiskt ta steg framåt.

Det mest bekymmersamma är att det som vi oftast pekar ut som landstingets viktigaste miljöinsats – ökningen av kollektivtrafikens andel av resandet – inte går framåt just nu. Även om själva resandet i kollektivtrafiken ökar när befolkningen ökar, så ökar även bilismen. Vi är överens om detta är vår viktigaste insats, men i den frågan lyckas vi inte tillräckligt väl.

Detta är bekymmersamt av väldigt många orsaker.

Jag hade förmånen att förra veckan få vara med på en stor konferens i München som handlade om smarta städer. Många studerar Stockholmsregionen och det som vi har gjort och vad som har fungerat bra. En sak som människor verkligen är intresserade av är frågan om hur det kommer sig att Stockholmsregionen är en av de få regioner som faktiskt har en fungerande trängselskatt, som gör att vi kan vara mycket smartare i vår trafikplanering och i vårt sätt att bygga vår region och som verkligen har varit framgångsrik och just smart.

Det som har gjort att detta varit möjligt att genomföra i Stockholmsregionen är ju att vi redan från början hade en stor andel människor som pendlade i vår region och som då åkte med kollektivtrafiken. Om vi inte hade haft det tror jag att det hade varit svårt. Det hade varit för stora uppoffringar för människor i både socialt och ekonomiskt hänseende att införa trängselskatt.

Kollektivtrafikandelen är viktig inte bara för att vi ska få in pengar till vår kollektivtrafik eller för att vi ska resa smidigare och enklare utan för att vi ska klara av att genomföra de andra smarta lösningar och de andra uppoffringar som vi kan behöva göra.

Jag tror att vi har allt att vinna på ett framåtsyftande miljöarbete framöver. Då tror jag att vi behöver vara lite mer aktiva, att vi behöver se till att använda sådana här debatter och diskussioner om redovisningen mer effektivt. Vi behöver också se till att vi, när vi är smarta, inte bara ska är smarta i miljömässigt hänseende utan samtidigt binder samman det starka miljöarbete som vi bedriver med ett arbete som också leder till social och ekonomisk utveckling.

Jag hänvisar till Socialdemokraternas särskilda uttalande i landstingsstyrelsen och tillväxt- och regionplaneringsutskottet.

Anförande nr 4

Isabelle Flygare (V): Ledamöter, åhörare! Det är väldigt positivt att Stockholms läns landsting har varit så framgångsrikt i sitt miljöarbete. Ett område inom miljöarbetet som vi skulle kunna bli bättre på är andelen ekologisk mat. Målet har varit 30 procent, och 20 procent är det som har uppnåtts. Vi skulle ha kunnat vara betydligt mer ambitiösa.

Det finns goda exempel i Södertälje på att landstinget hade kunnat vara mer ambitiösa, för där har vi bedrivit ett framgångsrikt arbete för att öka andelen ekologisk mat.

I Södertäljes skolor består mer än 50 procent av de skolmåltider som serveras av ekologiska varor, och över 80 procent av köttet är svenskt kött. Detta har inte medfört ökade kostnader, så det här är fullt genomförbart. Här tycker jag absolut att vi skulle ha kunnat vara betydligt mer ambitiösa i vår målsättning i landstinget.

Stockholms läns landsting serverar mycket mat, och om vi ändrade till bättre och mer miljömedvetet utvald mat så skulle det innebära en stor förändring och få stor miljöpåverkan.

Det bästa är ju när kostnaderna inte ökar, och det har de inte gjort i Södertälje, så det här är fullt genomförbart både ur miljöperspektiv och i ekonomiskt hänseende. Även Uppsala har 100 procent som mål. Det här är något som är på gång i kommunerna, och jag tycker att Stockholms läns landsting ska ta vara på detta och vi ska se lite kritiskt på detta när vi studerar miljöredovisningen.

Anförande nr 5

Malin Karlsson (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Kollektivtrafik är smart trafik! Den är jämställd, klimatsmart och Stockholmsregionens största mötesplats!

Vi i Miljöpartiet arbetar för att dubbelt så många ska åka med kollektivtrafiken år 2020. Miljöpartiets politik för kollektivtrafik sätter resenären i centrum. Det bästa sättet att ta sig fram i regionen ska vara att just åka kollektivt.

För att nå det målet krävs en väl utbyggd kollektivtrafik som omfattar hela länet och som syftar till att underlätta resandet utan bil.

Miljöpartiet vill öka andelen kollektivtrafikresenärer eftersom det är en av de viktigaste åtgärderna för att förbättra miljö och klimat i Stockholmregionen.

Miljöpartiets ambition är att kollektivtrafikresornas andel av de motoriserade resorna år 2016 ska ha ökat med minst 5 procentenheter jämfört med andelen år 2011.

Jag yrkar bifall Miljöpartiets förslag till beslut!

Anförande nr 6

Nanna Sehlín (V): Vi har ju berört frågan om att den här miljöredovisningen visar att Stockholms läns landsting är framåtsyftande och arbetar hårt med miljöfrågorna. Det är ju klart att man ska sätta högre mål. Vi har skrivit i vårt särskilt uttalande att vi verkligen borde nå upp till 50 procent när det gäller ekologisk mat, precis som Isabelle nämnde.

Det som är problematiskt är just det som Nanna Wikholm berörde, nämligen andelen som reser kollektivt. Jag vill inte förlänga debatten, men jag tycker verkligen att vi ska anta den utmaning som det innebär att försöka att tänka annorlunda när det gäller våra transportsystem.

Vi har en väl utbyggd kollektivtrafik, men det är trångt. På kort sikt måste vi låta på den trängseln för att få vanebilister att i stället välja att åka med kollektivtrafiken. Vi måste sätta in direktbussar, vi måste försöka att utöka tunnelbanetrafiken på helgerna, vi måste se över tvärförbindelserna, ta ställning till hur vi snabbt kan få till stånd nya tvärförbindelser och snabbt få till stånd nya lättningar i kollektivtrafiken – annars kommer vi ha svårt att öka andelarna som reser kollektivt. Vi kommer att ha svårt att övertala dem som reser med bil i dag att faktiskt byta till kollektivtrafiken.

Precis som Nanna var inne på så är trängselskatterna något som är väldigt intressant att titta på. Vi har ju föreslagit trängselskatter på Essingeleden omgående, och det är på gång. Det är jättebra!

När man införde trängselskatterna införde man också direktbussar och man underlättade för kollektivtrafikresenärerna. Det är något som måste gå hand i hand. Alla ändringar och förändringar i kollektivtrafikstrukturen måste följas av massiva satsningar i kollektivtrafiken.

Hur ska vi då ha råd? Vi har ju inga pengar. Vi har en ganska ansatt situation när det gäller budgetposter och prioriteringar. Vänsterpartiets ena förslag är så klart att skrota Förbifart Stockholm – helt och hållet. Det skulle vara en åtgärd för att få en bättre ekonomi. Diskussioner om detta förs på såväl kommunal som regional och nationell nivå just nu. Det är en lösning på ett av problemen.

Vi har också ett förslag om att införa trådbussar. Sådana skulle vi ganska snabbt få i trafik. På två år kan vi ha trådbussar i rullning. Det är också de här bussarna som är en snabb lösning på en ganska svår trängselsituation. Vi vet att det tar lång tid att bygga tunnelbana, men vårt förslag om trådbussar skulle kunna vara en realitet om två år till låg kostnad.

Jag tror inte att det leder oss någon vart bara sitta här år efter år och säga att det är tråkigt att kollektivtrafik andelarna inte höjs. Vi måste dels höja målen, höja kollektivtrafikandelarna. 5 procent är löjligt. 10 procent kanske. Eller varför ska vi inte ta ett rejält ansvar och tala om fördubblingsmålet inom kollektivtrafiken, att vi ska fördubbla andelen. I så fall räcker det inte att slå sig för bröstet och säga att vi har gjort mycket, att vi har en god kollektivtrafik. Då måste vi tänka om och tänka nytt när det gäller kollektivtrafiken.

Kollektivtrafiken ska vara det första valet för alla i länet, även för dem som bor i de mer glest befolkade delarna. Därför måste kollektivtrafiken fungera. Då är till exempel en sådan sak som Slussen – som varit på tapeten när det gäller hushöjder och sådana saker – något som måste fungera som en kollektivtrafikknutpunkt. Det är vårt ansvar i landstinget att se till att det är så även under byggtiden. Hur ska de som bor i Nacka–Värmdö kunna åka kollektivt till Slussen om det inte fungerar när de kommer fram?

Det måste också fungera på ett långsiktigt plan. Om man bosätter sig i en del av den här regionen, i en del av länet så ska man veta att man kommer att kunna resa kollektivt. Det måste finnas högre ambitioner när det gäller kollektivtrafikandelar. Och framför allt måste det finnas mål om man ska nå det – ingen förbifart, införande av trådbussar och ett sätt att tänka som innebär att alla i länet ska kunna resa med kollektivtrafiken och inte vara tvungna att välja bil.

Anförande nr 7

Fredrik Sawestahl (M): Det är alltid en utmaning att vara första allianspolitiker i talarstolen efter Gustav Hemming. Det tar en halv minut att sänka talarstolen till en nivå som passar för resten av mänskligheten!

Tack, Gustav, för en bra inledning! Det är alldeles uppenbart och tydligt så att Alliansen och Stockholms läns landsting ligger i framkant när det gäller miljöarbetet. Det har vi pratat om förut i den här församlingen, och det kommer vi egentligen att ha anledning att tala om varje år, även under den kommande fyraårsperioden.

Den här miljöredovisningen visar tydligt hur mycket vi har åstadkommit, att vi i god tid har uppnått och överträffat flera viktiga mål. Inte minst kan man se detta på andelen miljövänligt bränsle i kollektivtrafiken som ju faktiskt har nått 85 procent i busstrafiken, och det tycker jag är en siffra värd att ta på stort allvar.

Vi ser också att det pågår ett arbete när det gäller att bygga i enlighet med de byggnormer som kallas Guld, det som Locum jobbar med, och hur man ska se på frågan att rusta upp äldre byggnader just för att ta itu med energieffektiviseringsfrågan, som jag tror är väldigt viktig.

Det finns ändå ett par utmaningar kvar. En av dem där vi har mer att göra – och det är jag övertygad om att vi kommer att se väldigt mycket av de kommande två tre åren – är ju sjötrafiken. På det området behöver vi ha ett mycket större inslag av miljöbränslen, eldrivna båtar eller vilka spännande lösningar som vi nu kan hitta. Jag tror att det finns väldigt mycket där ute. I vårt landsting är vi ju bra på att ligga i framkant, vi är bra på att vara banbrytande i den här regionen. Låt oss vara det även på det här området!

Det här resonemanget leder naturligtvis över till kollektivtrafiken i en något bredare bemärkelse. Alla vet ju att det just nu görs historiskt stora satsningar för att bygga ut kollektivtrafiken i Stockholmsregionen. Självfallet leder det till att fler människor väljer att åka med kollektivtrafiken.

Vi gör enorma satsningar på tunnelbanan, vi genomför gigantiska utbyggnader av många andra trafiksystem också, inte minst tack vare pendeltågstunnlar, dubbelspår, tvärbanor, spårvägar och naturligtvis – för mig som bor i Tyresö – fler bussar och busslinjer. Det har naturligtvis sin betydelse. Men det har också betydelse att man kan ta sig fram genom att det finns vägar.

Bussar behöver ju vägar att köra på. Hela den här diskussionen – nu hör ju inte vägar till landstingsfullmäktiges uppgifter – om Förbifarten gör att man blir rätt trött. Här står partier och vill slå en slägga rakt i huvudet på de människor som behöver pendla i det här länet, som ska läka länets klyfta mellan norr och söder, mellan arbetsplatser och bostäder och så vidare. Jag tycker att det är oansvarigt att säga att vi inte behöver detta som är viktigt för pendlingen, som är viktigt för arbetsmarknaden och som är viktigt för kollektivtrafiken!

Det är historiskt stora satsningar, och de kommer att ge effekter. De kommer att leda till att fler människor åker kollektivt. Jag tycker att det är viktigt.

Nästa gång vi har anledning att stå här och prata om en miljöredovisning kommer vi åter igen att kunna säga att Stockholms läns landsting ligger i framkant. Vi ska se till att vi fortsätter att ligga i framkant och vara det miljöbästa landstinget även de kommande fyra åren!

Anförande nr 8

Thomas Bengtsson (MP): Ordförande, ledamöter och medborgare! Jag vill särskilt beröra delmål 10 i landstingets miljöpolitiska program. Det handlar om resurseffektivitet, om att minska mängderna avfall och förbättra avfallshanteringen.

Även den styrande Alliansen noterar att 25 procent återvunnet material är ett lågt satt mål. Det är ju en god insikt!

Desto mer otillfredsställande är det att vi inte ens klarar av att nå en sådan nivå. Miljöredovisningen för år 2013 stannar på 22 procent, en blygsam förbättring med 1 procentenhet jämfört med året innan.

Utgångspunkten för en resurseffektiv materialanvändning borde förstås vara det omvända och tvärtom utgå ifrån fullständiga kretslopp. Med genomtänkta livscyklar för varje material så kommer avfall inte att uppstå. Avfall betecknar restprodukter, material vars värde är försumbart.

Felet är förstås inte bara landstingets. Vi och vårt samhälle börjar äntligen inse att naturresurser är ändliga tillgångar. Vi måste ställa om till designprocesser som beaktar hela kretslopp. En del av det ansvaret ska vi ta just här i landstinget. Annan styrning ska komma genom riksdagen och internationella överenskommelser.

En början är att överträffa vårt eget mål om att återvinna 25 procent, ett mål som jag uppfattar att vi här borde vara överens om är i underkant. Därefter ska vi naturligtvis sätta upp ett väsentligt bättre mål för att jobba bort andelarna av försummade kretslopp. Därmed yrkar jag bifall till Miljöpartiets förslag till beslut!

Anförande nr 9

Sara Svansson (FP): Ordförande! Som flera har nämnt så kan vi i Stockholmsregionen vara väldigt stolta över det miljöarbete som vi har bedrivit de senaste åren. Vi har ju goda möjligheter att nå flera de miljömål som vi har satt upp.

Det betyder emellertid inte att vi får slå oss till ro. Det betyder snarare att vi på vissa områden kanske ska höja ambitionen ytterligare för att komma ett steg längre.

Flera utmaningar som kvarstår i det här miljöprogrammet för att vi ska minska vår miljö- och klimatpåverkan. Det kanske viktigaste område som landstinget ansvarar för är faktiskt kollektivtrafiken. På det området har vi alla förutsättningar att nå flertalet av de mål som vi har satt upp. Det är ju också det område som står för den största delen av vår miljöpåverkan. Därför tycker jag att det är angeläget att vi särskilt satsar på kollektivtrafiken för att minska den miljö- och klimatpåverkan som den bidrar till.

För att kunna göra detta behöver vi få energieffektivare transporter. I detta fall är det särskilt viktigt att vi, när vi bygger ut kollektivtrafiken så som vi nu gör, särskilt satsar på den typen av utbyggnad av kollektivtrafik som leder till att fler och fler människor väljer kollektivtrafiken framför bilen. Det innebär till exempel att resekvoten måste minska.

Ett konkret sätt att göra detta på är genom att satsa på tvärförbindelser, för i det fallet har kollektivtrafiken möjlighet att konkurrera med bilen. Ett annat viktigt område är frågan om hur de transporter som vi har – oavsett om vi talar om tjänstebilar eller om de bussar som går på våra vägar – drivs.

I Stockholms läns landsting har vi redan i dag en väldigt hög andel förnybart bränsle, de drivmedel som vi använder är ju förnybara till stor del. Men även på detta område kan vi göra så mycket mer. Till exempel inom sjötrafiken, som Fredrik berörde, så är det ju faktiskt så att en väldigt liten andel av sjötrafiken drivs med förnybara drivmedel. På detta område måste vi göra extra mycket, anser jag.

Ett annat viktigt verktyg som vi faktiskt har, och ett ansvar som vi delar med kommunerna, är ju faktiskt hur vi regionplanerar. Vi måste komma ihåg att staden och tät bebyggelse på många sätt är extremt miljövänlig till skillnad från att bo glest. Därför kan ju vi – genom vårt val av sätt att samverka med kommunerna och hur vi till exempel jobbar med våra regionplaner, få till stånd en satsning på att få till stånd tät bebyggelse – värna de regionala stadskärnorna och i kombination med det jobba med att få till stånd en väldigt effektiv kollektivtransportförsörjning.

Det är också ett sätt att faktiskt trygga de gröna kilarna och övriga grönområden utan att vi för den sakens skull gör avkall på de bostadspolitiska mål som vi har. Vår region växer, vi behöver fler bostäder, och detta måste vi kunna kombinera.

Tomas Eriksson nämnde frågan om vikten av energieffektiviseringar i befintlig bebyggelse, alltså att vi inte kan tänka att vi ska bygga energieffektivt enbart när vi bygger nytt. Jag delar den åsikten. Det har framför allt stor betydelse för att vi både kan spara påfrestningar på miljön men även frigöra ekonomiska resurser, vilket vi vet att vi behöver.

Nanna nämnde det särskilda uttalande som Socialdemokraterna har lagt om att man saknar en analys och konkreta förslag till hur vi ska gå vidare på de områden där vi faktiskt inte når målen i dag och kanske riskerar att inte nå målen till år 2016. Jag tycker att det är viktigt att vi beaktar de synpunkterna, och jag tycker att det är jätteviktigt att alla berörda förvaltningar, bolag och förtroendevalda tar ansvar för att faktiskt återkomma till den frågan så att vi har möjlighet att nå i stort sett alla de mål som vi har satt upp. Med detta vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 10

Vivianne Gunnarsson (MP): Ordförande, ledamöter! Landstinget har ju arbetat målinriktat med miljöfrågorna, så vi har varit ganska bra på det i många år. Men det finns ju en hel del luckor som vi berör i vårt beslutsförslag när det gäller miljöfrågorna. Jag ska beröra några frågor.

Den första frågan gäller arbetet med vatten. Det finns en vattenstrategi, men det är ju väldigt viktigt att arbetet med vattenstrategin får tillräckligt med resurser så att man kan arbeta framåtriktat med de vattendrag som vi har i länet.

Det är också väsentligt att man jobbar med detta för att komma åt föroreningarna vid källan. Eftersom vi tidigare har haft en väldigt bra inriktning på arbetet med att veta vad som kommer att hamna i vattnet. Vi har haft en miljödirektör i det här landstinget som har varit väldigt skicklig i de här frågorna. Det vi dock har kunnat mäta upp är att vi har läkemedelsrester i råvattnet och en kemikalieanvändning som gör att vi i dag till och med har mätbara mängder i vårt dricksvatten.

Därför tycker jag att det är viktigt att landstinget inte bara arbetar med problemet med läkemedelsrester i råvatten eller läkemedelsrester som sådana, utan att man också tar itu med att få till stånd ett samarbete med vattenverken i den här frågan. I dag är läget så allvarligt att vi skulle behöva en annan typ av vattenrening i det här länet, en typ av vattenrening som man i dag redan har i många delar av Europa, därför man har så förorenat vatten eftersom man använder sig av grundvatten.

Vi använder ju till väldigt stor del ytvatten som dricksvatten, men i dag är vårt dricksvatten inte vad det har varit. Det är ju så att det är vi som står för hälsoutvecklingen här i länet och om man nu har fått mätbara prover på läkemedelsrester i vårt dricksvatten så är det ju så att man inte vet vad som händer i framtiden.

Ingen vet hur de barn som föds i dag ackumulerar de här läkemedelsresterna i sina kroppar. Det är en väldigt stor fara vi står inför genom att inte hantera vår vattenförsörjning på rätt sätt.

Nu ska jag övergå till en annan sak som också har med vatten att göra. Det handlar om kollektivtrafik på vatten. Kollektivtrafiken har gått i mål när det gäller busstrafiken, och det är ju väldigt bra. På grund av att busstrafiken har uppnått sitt miljömål så väl så har hela det här målet fungerat. Men om man studerar alla de andra delarna i det målet så har man uppnått omkring 30 procent. Det är inte särskilt bra, vill jag påstå. I dag skulle man kunna uppnå mycket mer på de transporter som är landstingets egna och även när det gäller upphandlade transporter.

När det gäller kollektivtrafiken på vatten, så kan jag bara säga att den är ett sorgebarn. Jag är väldigt glad över att Sara Svanström och Fredrik Saweståhl tog upp frågan om att ni i Alliansen skulle jobba väldigt mycket för att få in de här nya drivmedlen i vår trafik. Själv har jag jobbat med denna fråga ända sedan jag kom in i landstinget för många år sedan.

Jag har jobbat med denna fråga i åtta år nu, och innan dess i 18 år. Det blir sammanlagt 26 år. Ingen kan säga att det inte under hela denna tid skulle ha kunnat komma fram drivmedel som skulle kunna användas i båttrafiken. Det är otroligt konstigt om vi på 26 år inte skulle kunna få fram drivmedel som går att använda eller motorer som går att använda och som går att installera även i hundra år gammalt tonnage! Det är mycket märkligt om vi inte skulle klara av det. Man klarar av det på andra håll i världen. Vi måste faktiskt rappa på just när det gäller drivmedelsanvändningen i sjötrafiken.

Sedan är det också en sorg att se att klimatpåverkan hänförlig till tjänsteresor ökar. Det skulle vi inte heller behöva ha i dagens läge. Därmed yrkar jag bifall till vårt förslag till beslut!

Anförande nr 11

Landstingsrådet H e m m i n g (C): Jag måste säga att jag häpnar lite över det tonfall som vi får höra här! Stockholms läns landstings miljöarbete är oerhört framgångsrikt! Alla andra landsting tittar på oss.

Självfallet ska vi också studera hur andra landsting gör i de frågor där de kan vara bättre än vi, men den samlade bilden är att vårt arbete går väldigt bra.

Det är inte heller så att sjötrafiken har ett eget mål. Vi har nått målet för kollektivtrafikens miljöomställning två år tidigare än beräknat. Däremot är det klart att vi har anledning att notera avi inte har nått lika långt när det gäller sjötrafiken, men det är inte så att vi har missat något mål. Målet är nämligen satt för den samlade kollektivtrafiken, och på det området har vi alltså nått målet två år tidigare än beräknat. Det är så sanningen ser ut.

Det är inte heller så att landstingsalliansen på något sätt är passiv och inte utvecklar miljöpolitiken kontinuerligt. Vi har under den här miljöprogramperioden breddat miljöarbetet

med bland annat just en vattenmiljöstrategi för att ta oss an mer komplexa regionala frågor som berör vattenmiljön.

Vidare är det så att vi sätter målen för miljöarbetet, men vi sätter dem inte när vi diskuterar miljöredovisningen. Dem sätter vi när vi antar ett nytt miljöprogram.

Jag vill hälsa till alla att vi kommer att inleda arbetet med ett nytt miljöprogram som ska träda i kraft år 2017. Det kommer vi att börja med direkt efter fullmäktiges budgetsammanträde. Dessutom kommer vi i ett ärende som vi ska behandla senare här i dag att fatta beslut om inrättande av en särskild miljöberedning som i allt väsentligt kommer att arbeta med att dels följa upp miljöarbetet kontinuerligt, dels arbeta med att det miljöprogram som utarbetas ska bli väldigt väl förankrat.

Vi borde ändå kunna vara glada tillsammans över bilden här i dag. Vi har gjort ett väldigt bra jobb i landstinget. Det finns en del områden där vi behöver utvecklas ytterligare, och vi ska naturligtvis, när vi antar ett nytt miljöprogram, radikalt hölja målen ytterligare en gång, precis som vi gjorde när vi antog det nu gällande miljöprogrammet.

Det är så man jobbar. Man sätter upp tydliga mål, man sätter upp radikala mål som är svåra att nå, och sedan jobbar man aktivt för att nå de målen. Det var så vi gjorde med det förra miljöprogrammet vars mål vi lyckades uppnå på alla punkter utom en, och det är så vi jobbar med det här miljöprogrammet där vi, redan två år innan miljöprogramperiodens slut, redan har nått några av de viktigaste miljömålen. Vi har ytterligare två år på oss att nå många fler miljömål.

Man kan bara säga att man måste ha lite distans till frågan om kollektivtrafikandel. För det första är vi redan i år uppe i den kollektivtrafikandel som vi hade år 2011, så kritiken om att vi skulle ha minskat kollektivtrafikandelen är redan inaktuell. Ni glömmer också helt bort att vi har en kraftigt ökad cyklism här i regionen. Den samlade bilden är faktiskt att biltrafikens andel av resandet sakta minskar.

Anförande nr 12

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Jag skulle vilja att vi har ett särskilt mål för vart och ett av de trafikslag som vi har. Vi kan inte år efter år i 26 års tid säga att vi uppnår målet om andelen totalt men inte uppnår målet när det gäller sjötrafiken, inte gör det som vi skulle behöva göra. Till slut blir sjötrafiken ett miljöovänligt trafikslag. Jag skulle vilja att det inte blir så.

Jag vill att sjötrafiken ska vara det vi tror att den är, nämligen ett miljövänligt trafikslag. Sedan är det bara att konstatera att när det gäller antibiotikaanvändningen ligger landstinget över genomsnittet fast vi har minskat. Det är tyvärr så.

Tyvärr har vi också de här läkemedelsresterna i vattnet även om vi har försökt göra saker åt det. Det finns saker att göra, Gustav. Det ska vi vara glada för. Hoppas att vi kan göra dem tillsammans.

Anförande nr 13

L a n d s t i n g s r å d e t H e m m i n g (C): Ja, det hoppas jag också. Men på dig låter det som om vi inte gör någonting.

Om vi ser till sjötrafiken så har du faktiskt haft ganska många tillfällen att göra någonting. Faktum är att vi också just nu gör saker. Jag vet inte om du var så upptagen av valkampanjen i september att du inte ens märkte att vi sjösatte den första eldrivna båten i vår pendelbåtstrafik. Vi har anordnat seminarier för att samla aktörerna. Det kan till och med bli billigare kollektivtrafik på de kortare distanserna om vi får till stånd bättre framdrivning!

Och det är väl ingen här som vill skrota befintligt tonnage!

Det som vi måste jobba med är bland annat att få fram nya bränslen – det har vi jobbat aktivt med, men det är ett svårt område. Vi måste dels jobba med att nya båtar som förs in i trafiken håller riktigt hög miljöstandard, och det gör vi ju. Den senaste båten som tagits i bruk är en eldriven båt. Och så kan man också studera frågan om att bygga om båtar. Jag tycker att det är det sista alternativet i det här fallet. Det gäller att jobba med framtiden först.

Anförande nr 14

Birgitta Sevefjord (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag håller ju inte med om allt du säger, Gustav, men jag gillar verkligen ditt engagemang. Jag tycker att politiker ska ha stort engagemang och det har du verkligen!

Jag vill också tacka för många väldigt bra inlägg i den här debatten! Oppositionens roll är ju att peka på brister eller områden där vi behöver ta ytterligare steg framåt, och det är precis det som vi försöker göra i oppositionen.

Jag har en fråga som jag tycker är väldigt viktig och som du också har tagit med i det här programmet. Det handlar om utskrivningen av antibiotikarecept som det finns en skrivning om under delmål 3. Det handlar om att minska miljörisker med läkemedel.

Jag har inte uppfattat att det är någon som egentligen har berört den frågan. Jag tar upp den i debatten här i dag för den är faktiskt en ödesfråga – inte bara för vårt miljöarbete utan en ödesfråga för hälso- och sjukvården i dess helhet. Därför vill jag beröra just den frågan här från talarstolen.

Vi vet att det finns en kraftig överförskrivning av antibiotikarecept inom Stockholms läns landsting. Det pågår ett arbete i syfte att minska denna förskrivning av recept, men fortfarande ligger vi väldigt högt. Vi vet också att förskrivningen är väldigt ojämlig i länet. I norra delen av länet skriver man ut fler antibiotikarecept än vad man gör i den södra delen av länet. Här har vi ett stort arbete att göra.

Utskrivningen av recept har minskat. Från år 2012 till år 2013 har den minskat med 10 procent, men fortfarande har vi väldigt lång väg att gå innan vi har nått upp till det nationella målet som är 250 recept per tusen invånare. Jag vet inte riktigt hur det kommer att se ut för år 2014, så det ska bli väldigt spännande att se den redovisningen.

Varför tar jag upp just den här frågan i den här församlingen? Jo, det är just för att vi har ansvaret för både miljöarbete och för hälso- och sjukvården. Ju mer jag studerar frågan om utskrivning av antibiotikarecept desto oroligare blir jag faktiskt.

När vi tittar internationellt på vad vetenskap och forskning säger så ser vi att man pekar ut just antibiotikaresistensen som ett av de stora globala problemen, som ett hot mot mänskligt liv och överlevnad. Mot allt fler bakterier finns det i dag ingen effektiv behandling därför att bakterierna börjar bli resistenta. Problemet i det sammanhanget är att vi inte heller i det korta perspektivet eller på medellång sikt ser några nya antibiotikamedel komma ut. Vi ser också att läkemedelsföretagen inte satsar på att utveckla antibiotikapreparat.

Det här är en jätteviktig fråga, inte bara för miljön utan för alla oss som arbetar i den här församlingen, inte minst när det gäller hälso- och sjukvården. Därför vill jag ta upp just det här problemet i denna debatt.

Anförande nr 15

Landstingsrådet Hemming (C): Jag ville replikera på det här för jag tycker att just den här frågan är så viktig, den fråga som Birgitta Sevefjord tar upp. Jag nämnde den i förbi-gående i mitt inledningsanförande.

Vi har minskat våra antibiotikaförskrivningar väldigt mycket, men vi ligger fortfarande högt i jämförelse med hur läget är i resten av i landet. Det är väl så att storstadsregionerna tenderar att ligga högre än övriga landet, så det är nog lite mer svårarbetat när man har nära till vården och lever mer stressade liv än vad man kanske gör på en del andra håll i landet.

Jag vill beröra en annan aspekt på detta. Det är livsmedelfrågan. Vi kan inte å ena sidan jobba med att minska antibiotikaförskrivningarna inom vården om vi inte också ser att livsmedelshanteringen, framför allt den utanför Sveriges gränser, bidrar till oerhört hård påfrestning på de befintliga antibiotikapreparaten. Jag anser att det är att sila mygg och svälja kameler om vi inte även tar in denna aspekt i vårt miljöarbete.

Anförande nr 16

Birgitta Sevefjord (V): Jag håller med dig. Du har helt rätt i den här frågan, så jag hoppas att man, i det nya miljöarbete som nu ska dras i gång, tar upp de här frågorna på ett mycket tydligare sätt, eftersom det är en överlevnadsfråga för mänskligheten.

Anförande nr 17

Lukas Forslund (C): Fru ordförande, fullmäktige! Jag har haft förmånen att få arbeta med miljöfrågorna i Stockholms stad under den gångna mandatperioden. Stockholm blev utsedd till årets klimatkommun av Världsnaturfonden. Landstinget har blivit utsett till årets miljölandsting. Jag vet också att trycket och efterfrågan på Stockholm på internationell nivå för att få veta vad Sverige gör och vad Stockholm gör är enormt stort. Det är i den kontexten som vi borde rikta kritik mot miljöarbetet i den här församlingen. Därmed inte sagt att det inte finns extremt mycket som vi borde kunna göra ännu bättre.

När vi tittar på andelsfrågan och andelen som kollektivtrafiken har av den totala trafiken så är det ju viktigt att förhålla sig till alla pusselbitar i detta. I det arbete som jag varit med om i staden så har vi varje månad fått rapportering om trängselskattestatistiken. Den visar ju att 20 procent av bilarna försvann år 2006 och fortfarande är borta. Det har inte blivit fler bilar, andelsmässigt sedan dess. Däremot kan man uppleva att många grävarbeten gör att trafiken står stilla. Andelen bilar av det totala har inte växt.

Vi vet också att vi antalsmässigt gör fler resor med kollektivtrafiken.

Vad det utmynnar i är att vi har haft en extrem explosion av cyklism i Stockholm, något som vi har främjat och arbetat för att göra mycket enklare. Det finns inget egenvärde i att ta cyklister från sadeln och sätta tillbaka dem i kollektivtrafiken, om de nu har gjort det valet att det är bäst för dem att cykla. Så den pusselbiten, att vi har fördubblat antalet cyklister i Stockholms stad på tio år – och det ser säkert liknande ut i andra kommuner – gör också att bilden av en helt motoriserad trafik inte är helt rättvisande för vartåt det barkar.

Sedan tänkte jag nämna några saker kring energieffektivisering, och där finns det verkligen mycket att göra. I Stockholm har vi anlagt Sveriges två största solcellsanläggningar, och det arbetet parallellt med det arbete som sker på Järvafältet skulle man kunna ta som inspiration och titta på vad Locum Fastigheter har gjort i de delarna. Hela tiden ser vi en utveckling där producenter och konsumenter inom energiområdet närmar sig varandra. I USA talar man om ”prosumers”, som både producerar och konsumerar energi, och det är väl ditåt vi alla barkar.

Nu får vi hoppas att den nya regeringen fortsätter arbetet med att införa en nettodebitering, så att när du i framtiden tankar in från landstingets solceller på nätet så ska elmätaren backa och sedan ska den rulla framåt när du konsumerar. Om det arbetet fortsätter finns det också ekonomi i att göra de effektiviseringar och de anläggningar för egen energi som vi hoppas kunna göra.

Anförande nr 18

Hans Andersson (FP): Ordförande, fullmäktige! Jag är ny i den här församlingen, så jag är inte så insatt i det miljöarbete som har skett, men jag förstår att det är väldigt bra. Det finns dock några utmaningar som jag tänkte redovisa här. Delvis gäller det antibiotika och andra läkemedel, och delvis de medicinska gaser som används för det är ett mål som vi inte alls har uppnått utan blivit sämre.

Jag är ju bonde ifrån Roslagen. Det är intressant när man diskuterar antibiotika. Någon nämnde att den största antibiotikaanvändningen sker i djurhantering, i köttproduktion och mjölkproduktion – och framför allt i andra länder, inte i Sverige. Mellan 50 och 70 procent av antibiotikakonsumtionen i USA går till djurskötsel och inte till human konsumtion. Det kan vara bra att veta det om man diskuterar vilka konkurrensvillkor svenska bönder har.

Här kommer jag in på en liten sak till, som har att göra med vilka livsmedel vi ska ha. På samma gata, har jag förstått, Hantverkargatan finns Länsstyrelsen, som också lägger krav på jordbruket på de här områdena, som försvårar för framför allt för de små, ekologiska bönderna. Vi har exempelvis strandskydd som gör att man inte kan utveckla sitt lantbruk. Man jagar kvadratmeter vid en djurproduktion vi har här i Sverige, som är väldigt, väldigt djurvänlig jämfört med de länder vi ska konkurrera med.

Man får inte se den här salen som ett litet stuprör utan vi har saker omkring oss, om vi ska konkurrera med närodlade, ekologiska livsmedel. Det kan vara bra att göra en liten omvärldsanalys när man diskuterar upphandlingar.

Och sedan kommer vi till det här med energi. Ibland får man nog se efter – vad har vi för fjärrvärme i våra anläggningar? Hur kan det komma sig att man eldar med Europas sopor här, med den miljöbelastning som kommer att ske här i Sverige? Vi har ju närproducerad, lokalt producerad bioenergi i överflöd, som håller våra kulturmarker öppna. I stället eldar vi med sopor från Europa!

Lite omvärldsanalys från en bonde i Roslagen – det är bara ett litet tips.

Anförande nr 19

Karl Henriksson (KD): Ordförande, ledamöter! Jag är stolt att för kristdemokraternas räkning kunna yrka bifall till den här miljöredovisningen, för jag är stolt över att representera Sveriges klart bästa miljölandsting. Även om vi har hört om de utmaningar som ligger framför oss så måste vi ändå hålla fast vid det faktum att vi ligger i framkant inom en rad områden – till exempel när det handlar om lustgasdestruktion inom förlossningsvården men också på andra områden i sjukvården och förstås inom det som är min verkliga hjärtefråga, kollektivtrafiken.

Jag är oerhört stolt över de satsningar som sker på kollektivtrafiken i vårt län, med en historisk satsning på tunnelbanan, med flera nya spårvagnslinjer och med moderna, miljövänliga bussar. Ni har kanske noterat när ni åker med innerstadsbussarna att de nu är oerhört tysta sedan den nya upphandlingen trädde i kraft. Det beror på att en stor del av bussarna har bytts ut mot elhybridbussar, och vi ser att det kommer nya bussar som kommer att vara helt eldrivna. Vi ser också att vi gör en satsning på fler och alltmer miljövänliga pendelbåtslinjer, vilket är viktigt. Jag och vårt miljölandstingsråd Gustav Hemming var ute och åkte med en av våra eldrivna pendelbåtar i går morse. Det var en trevlig resa – ja, han nickar.

Aldrig tidigare har det skett så stora satsningar på kollektivtrafiken som de som sker just nu, när vi har haft Alliansstyre i landstinget och Alliansstyre i Rosenbad.

De här resultaten ser vi förstås inte i miljöredovisningen för 2013, för det är satsningar som pågår just nu, men vi kommer att få se dem i framtida miljöredovisningar, som kommer att bli allt bättre för att landstinget i Stockholms län gör satsningar på att vi ska fortsätta att vara landets bästa miljölandsting.

Anförande nr 20

Tomas Eriksson (MP): Fru ordförande! Gustav Hemming säger i sitt andra anförande att han är förvånad över tonläget i debatten. Jag vet inte exakt vad du är förvånad över, Gustav, för jag tycker debatten hittills har varit ganska konstruktiv och välmenande. Jag vet inte om du är förvånad över att vi från den mindre alliansen, höll jag på att säga – från de rödgröna partierna – inte bara instämmer i er hallelujakör här i salen. I den mån du uppfattar oss som gnälliga eller problemfokuserade så är det trots allt för att vi saknar besked inom ett antal strategiska områden.

I den här redovisningen ser vi att det finns brister. Vi saknar tyvärr från er i Alliansen förslag på hur vi ska ta steg framåt.

Till exempel har du inte återkommit i frågan om hur ni tänker bedriva arbetet med den regionala planeringen framåt. Tänker ni ta den utsträckta handen om att skapa en Region Stockholm där vi på ett helt annat sätt kan driva frågorna kring den strategiska regionala planeringen, eller kommer ni bara att sitta och göra ingenting i fyra år till?

Kommer vi att hålla kvar vid målet att vi ska ha en Byggstandard Guld på våra nya byggnader eller inte? Där saknar jag också besked.

Jag saknar besked i den fråga som Birgitta Sevefjord lyfte om antibiotikaförskrivning och antibiotikaresistens.

Vi saknar besked när det gäller ekologiska livsmedel. Där är kanske inte problemet att vi inte uppnår målet utan att målet är alldeles för lågt, om man jämför med alla andra landsting – framför allt om man jämför med Sveriges bästa landsting Kronoberg, som har en avsevärt högre andel ekologiska livsmedel.

Och vi saknar besked kring den regionala vattenstrategin. Kommer den att få full finansiering? Kommer vi att kunna säkra ett dricksvatten och en vattenkvalitet i våra vattendrag som håller måttet?

Till sist men inte minst: I miljöredovisningen visas det ju att kollektivtrafikandelen sjönk från 2011 till 2012. Nu är det mycket möjligt att det finns mer aktuella siffror som visar på en svag uppgång igen, men det är inte alls en uppgång som är på den nivån som skulle krävas för att uppnå en klimatneutral Stockholmsregion, som vi båda har pratat om. Där saknar vi också besked från er i Alliansen: Hur tänker ni hantera den frågan?

Det är möjligtvis därför som vi är lite gnälliga, inte för att vi tycker att det är kul att gnälla i största allmänhet.

Anförande nr 21

Landstingsrådet Hemming (C): Man måste höra de här inläggen i sin kontext. Jag har inte framfört någon kritik mot tonläget från din sida, Tomas – även om det kanske finns anledning att göra det nu.

Jag tycker att diskussionen borde utgå ifrån att ändå väldigt mycket är bra och inte bara bli gnäll, gnäll, gnäll. Jag tycker att du själv är ganska bra på att inte bara gnälla, gnälla, gnälla.

De regionala frågorna tycker jag vi kan återkomma till i ett senare sammanhang – det här är ändå en miljöredovisning och vi kan inte debattera precis alla frågor i landstinget.

När det gäller landstingets energiarbete: Visst sker det ändå framsteg! Många nya sjukhusinvesteringar som nu kommer fram kommer att avsevärt förbättra miljöarbetet.

När det gäller livsmedel är inte alls Stockholms läns landstings mål låga, och vi ligger dessutom långt före vad man skulle kunna förvänta sig under programperioden.

Och det är ju vi i Alliansen som har drivit igenom att vi nu har en vattenstrategi!

Anförande nr 22

Tomas Eriksson (MP): Om vi börjar med det sista, att ha drivit igenom en vattenstrategi – det är ju inte så att någon från oppositionen har varit emot vattenstrategin, så det är kanske inte så svårt för er att driva igenom någonting när vi alla är överens. Det är väl jättebra? Men den strategiska frågan gäller huruvida vattenstrategin kommer att få den försörjning och den uppbackning som krävs för att den de facto ska bli verklighet.

Sedan kan jag bara återigen konstatera att du glider undan frågan kring till exempel energieffektivisering i våra kommande sjukhusbyggnader. Och det är inte en diskussion som kommer att tas upp framåt, om ett år eller halvår, utan det är en diskussion som pågår nu och som var aktuell redan innan valet. Där behöver ni i Alliansen i så fall politiskt sätta ner foten nu! Är det så att Locum i sina direktiv ska hålla fast vid det här, eller ska de inte göra det? Det är inte en diskussion som kan vänta till nästa månad – det är *nu* ni måste fatta det beslutet!

Anförande nr 23

Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag begärde sent omsider ordet för jag vill lyfta fram en liten men väldigt betydelsefull sak, och så vill jag understryka en stor sak som vi tidigare har debatterat här inne med många bra inlägg.

Den lilla saken handlar om förmånsbilar. Jag tror att ni i Alliansen har nio stycken sådana bilar, visserligen miljöbilar men de bidrar till utsläpp, de bidrar till buller och de bidrar till trängsel. Hur kan det komma sig att ni i Stockholms läns landsting, som har en kollektivtrafik som faktiskt är väldigt bra, ändå tycker att Allianspolitiker behöver förmånsbilar? Det förekommer inte i Stockholms stad, som har framhållits här som en väldigt bra klimatkommun.

Den rättelsen tycker jag vi ska göra nu. Nästa vecka kommer vi att debattera Vänsterpartiets motion om förmånsbilar, och då kan man ta tillbaka det här. Ack så fel tänkt det var att ha förmånsbilar i Stockholms läns landsting! Jag tycker att det är viktigt att man lever som man lär, och vi vet ju – nu kommer jag till den stora saken – att alla prognoser pekar på att utsläppen från transporter kommer att öka. Vi måste göra en omställning nu.

Den sista stora saken som jag vill lyfta här är att vi måste möjliggöra att fler kan släppa bilen. Det är vår stora klimatutmaning. En tredjedel av alla skadliga utsläpp kommer från transporter, så det är ett otroligt viktigt miljömål. Vi har hittills i trafiknämnden aldrig någonsin antagit mål som är mätbara på hur vi ska öka andelen som åker kollektivt.

Anförande nr 24

Anna Sehlín (V): Jag ska inte gnälla, utan jag ska säga att jag tycker det är roligt att vi också talar om cykling. Jag tänker att den här mandatperioden ska bli cyklingens mandatperiod, att vi verkligen ska försöka lyfta cykelfrågorna här i landstinget.

Jag skulle vilja nyansera det här när vi pratar om kollektivtrafikandelar. Jag tror absolut att det är så att bilister har gått över till att cykla – även om cykelnätet i Stockholmsregionen har sina brister och man ibland kan bli helt förskräckt över den smalhet på cykelbanorna som cyklisterna ska pressa sig igenom, osäkerheten i korsningar och sådana saker. Men det är också så att det är ganska många som åkt kollektivt som har insett att det är för trångt och att det går snabbare att cykla. Det märks framför allt när det regnar. Plötsligt är det jättetrångt på bussarna. Det är faktiskt många som jag som tycker att det är trist att komma till jobbet dyngsur som tar bussen eller tunnelbanan när det regnar.

Därför vill jag nyansera bilden av att cyklismen har ökat. Absolut är det många bilister som har tagit cykeln, men det är också många som tidigare har rest med kollektivtrafiken som nu tar cykeln.

Lösningen på det är såklart att bygga ut cykelnätet, att bygga bra cykelparkeringar, gärna under tak, att ha bra låncykelstationer vid alla kollektivtrafikslag och se cykeln som ett transportmedel, som en del av kollektivtrafiken, som en del av möjligheten att ta sig till arbete, fritid och skola.

Jag är jätteglad att cyklingen kom in i det här. Inget gnäll – mer cykel!

Anförande nr 20

Sandra Ivanovic (MP): Jag är också ny här, men jag har förstått att man ska börja med att säga Ordförande! och så säger man Ledamöter! När vi pratar om antibiotika passar det väl med en sjuksköterska som började sin bana inom infektionssjukvården. Hur gör vi då i verkligheten? I verkligheten har vi väldigt goda förutsättningar för att hantera antibiotika på ett relativt bra sätt – vi är inte framme än, men på ett bra sätt. Vi använder oss av slutna system och vi har material och metoder. Jag vill absolut säga att jag tycker att infektionsläkarna är relativt restriktiva med antibiotikaförskrivningen – något annat vore ju konstigt.

Dock: Om man ska prata om att minska antibiotikan så måste man samtidigt titta på vad det är som gör att vi använder antibiotika, och det är framför allt de skador eller vårdrelaterade infektioner som uppstår – och det har att göra med den belastning som personalen i dag är utsatt för. Om vi ska prata om att minska antibiotikaanvändningen måste vi därför kolla på vårdpersonalens arbetsmiljö också, så att man inte biter sig fast vid en procentsats som man ändå inte kommer att kunna uppfylla utan gör en djupare analys hur det kommer sig att vi behöver använda så här mycket antibiotika. Det är också en del när man talar om minskning.

Och sedan tycker jag att målsättningen för vårdrelaterade infektioner under delmål 8 är väldigt lågt satt. Jag undrar faktiskt lite hur man tänkte där. Gustav kanske kan ta en replik på det?

Anförande nr 26

Tuva Lund (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är lite tvära kast i den här debatten – jag kommer tillbaka till kollektivresandet.

Vi måste göra någonting. Vi måste göra så att det blir enkelt för människor att resa kollektivt. Det glädjande är att vi verkar vara överens över blockgränserna kring detta. Det är en bra utgångspunkt.

Det är ju så att vi tillhör ett väldigt stort län. Som jag har förstått det kan man faktiskt se en negativ trend när det gäller kollektivresandet i våra ytterkommuner, att det minskar. Låt oss titta på vad vi kan göra tillsammans för att förbättra och ta bort de hinder som gör att folk väljer bort kollektivtrafiken. Ett sådant hinder är att den ologiska zonindelning som vi har skapar barriärer både i vår region men också inom kommuner.

Jag är själv från Botkyrka, och zonen fungerar som en osynlig mur i vår kommun. Om jag vill ta bussen från Alby till Tumba så är det dyrare än om jag skulle åka från Alby in till stan. Framför allt är det mycket dyrare än om jag skulle ta bilen. Zonerna ger väldigt negativa konsekvenser just för kollektivresandet.

Så ta bort dessa zoner som hindrar kollektivresandet men också hindrar jobbmatchning och utbildningsmatchning i vår region! Ta bort zonerna för att det är smartare utifrån ett medborgarperspektiv, utifrån ett miljöperspektiv men också utifrån ett tillväxtperspektiv!

Anförande nr 27

Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Först ett tack för en bra debatt, som jag tycker har på många bra sätt tagit tag i frågor som är viktiga framtidsutmaningar för regionen men också för Sverige som helhet. Hur vi lever våra liv, hur vi utformar våra samhällen, hur vi bygger våra städer och våra regioner är ju direkt kopplat till hur vi långsiktigt klarar av att bygga hållbara, hållfasta samhällen där vi kan leva i god harmoni med miljön och med varandra.

Kollektivtrafiken har varit uppe till diskussion en del, och den verkar mycket bygga på att man vittnar om saker och ting och vill ge sig hän åt detaljer eller fakta som jag tycker spretar lite grann.

Om man kikar på den statistik som förs – och det förs ju mycket statistik inte minst kring marknadsandelar avseende kollektivtrafiken – så görs det inom ramarna för Svensk kollektivtrafik varje år en ganska gedigen undersökning där man går igenom hur i olika län marknadsandelar för kollektivtrafikresandet utvecklas. Det vi kan konstatera är då att Stockholm är ett av de län i Sverige som sedan 1970-talet då den typen av marknadsandelsundersökningar började göras som har ökat sin andel kollektivresande mest i hela Sverige.

Och även om vi kikar på de senaste åren – för det är ju ett sådant perspektiv man bör ha, 2010–2013, som är den sista delen av beräkningarna – så är också Stockholms län det län i Sverige som i procent ökar sin marknadsandel av kollektivresandet mest i hela landet.

Detta är intressant att ta fasta på, tycker jag. Vi ligger ju redan så extremt högt och trots detta är vi de som ökar kollektivtrafikens marknadsandelar mest. Varför haltar det att bara titta på det totala trafikarbetet och ställa det mot kollektivtrafiken? Jo, helt enkelt därför att i en region som urbaniseras snabbt på det sätt som Stockholmsregionen gör, när vi lever tätare inpå varandra, när vi blir fler och därmed avstånden ibland kan upplevas som stora, så innebär det faktiskt samtidigt att vi som människor har helt andra val möjligheter när det gäller att transportera oss. Det är den täta stadens fördel. När vi bygger mer, när vi blir fler, så innebär det också att vi kan få närmare till arbetsplatsen, till matbutiken, till våra vänner och till våra fritidsaktiviteter. Av den anledningen blir det haltande att bara titta på den totala resandandelen utifrån marknadsandelar. Som Gustav och många andra företrädare från Alliansen har varit inne på ser vi att andelen resor med cykel och inte minst andelen resor då vi går till fots tenderar att öka radikalt och har gjort det under senare år.

Därför måste man väga in detta, och så måste man titta på andelen motoriserade resor och så måste man titta på hur vår kollektivtrafik står sig framför allt i förhållande till bilen. Det blir ju inte mer miljövänligt om fler människor väljer att cykla eller gå – det blir ju mer miljövänligt.

Det kan konstateras att Stockholms läns landstings marknadsandelar när det gäller kollektivtrafiken ökat från 47 till 52 procent sedan 2010 och har ökat varje år sedan 2010. Lite grann blir det så att vi ser flisan i vårt eget öga men vi ser inte bjälken i våra grannars. Det finns nämligen, som jag var inne på, inget annat län som har motsvarande andel kollektivresande. De län och regioner som kommer närmast oss är Västra Götaland och Skåne, och de når inte ens upp till 30 procent marknadsandel när det gäller kollektivresande. Och tittar vi på till exempel Kronoberg, som ju hade fantastiska siffror när det gäller den ekologiska maten – vet ni vad de har för marknadsandel för sin kollektivtrafik? 10 procent! Vet ni hur det ser ut på Gotland? 6 procent, och sjunkande! Vi kan gå igenom län efter län i Sverige och konstatera att det är först när vi kommer till Skåne och Västra Götaland med 25, 26 eller 28 procent som vi hittar något som över huvud taget kan jämföra sig med oss – men därifrån är klivet extremt stort till Stockholmsregionens 52 procent. Det ska vi inte vara nöjda med, det ska vi lägga till grund för ett fortsatt bra arbete, men vi ska vara stolta över att i denna del av Sverige reses det mest kollektivt. Vi har därmed den mest attraktiva och mest välutbyggda kollektivtrafiken som finns i detta land, och det är som sagt någonting som ska läggas till grund för ett fortsatt arbete.

Det finns mycket kvar att göra, men väldigt mycket har gjorts under väldigt många år.

Anförande nr 28

Landstingsrådet H e m m i n g (C): Tack så mycket! Jag måste säga att jag är oerhört imponerad av den här debatten, och jag tycker också att den har visat på en väldig bredd i deltagandet. Jag uppfattade att nästan alla partier har varit med i den här debatten och deltagit med utvecklande inlägg och faktiskt allmänt, från alla partiers sida, önskemål om att vi ska höja våra redan höga ambitioner ännu högre när vi ska arbeta fram ett nytt miljöprogram framöver.

En kort reflexion kring biltrafiken och kollektivtrafikresandet som vi bör ha med oss är att komma ihåg att biltrafikens problem med utsläpp förhoppningsvis ska tas bort. Vår målsättning måste vara att ha en utsläppsfri biltrafik inom en inte alltför lång tid framöver, och då är det i första hand ett trängselproblem som biltrafiken står för. Det är bra att ha med sig detta, i ett län som faktiskt omfattar en viss landsbygd.

Stort tack till alla meddebattörer! Många bra idéer som vi kan ta och arbeta vidare med när vi arbetar fram nästa miljöprogram, med start efter budgetdebatten.

§ 142 Ny politisk organisation för Stockholms läns landsting (förslag 65)

Anförande nr 29

Landstingsrådet R o s d a h l (M): Tack så mycket, fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Landstingets politiska organisation förändras främst inom landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och trafiknämnden. Utgångspunkten är att vi nu ska skapa en tydligare politisk struktur för att bland annat verkligen stärka ägarstyrningen. Förändringarna syftar också till att stärka de demokratiska processerna för att möta de viktiga utmaningar som finns inom kollektivtrafiken och sjukvården. Det här gör man alltid efter ett val. I början på en ny mandatperiod fattar landstingsfullmäktige beslut om den politiska organisationen för de kommande fyra åren.

Vi står inför stora utmaningar. Vi har i helgen läst i tidningarna om vår kostnadsökning på 6,3 procent, och fortsätter den så kommer vi att få stora bekymmer om några år. Därför måste vi ha en stark ägarstyrning som kan hålla i så att kostnaderna inte drar iväg. Vi har råd med 3,5 procent. Inflationen och så vidare är betydligt lägre. Vi förstärker budgeten i verksamheten, både trafiken och sjukvården – vi är ett lyckligt lottat landsting som har tillväxt i verksamheten. Av de 21 landstingen och regionerna mår vi bäst. Ändå har vi en kostnadsökning som vi måste hålla i.

I korthet är det det här som vår landstingsdirektör kommer att stå för. Precis som i de flesta kommuner som många av er är vana vid att jobba i, Stockholms stad och övriga kommuner, blir landstingsdirektören chefernas chef och kan på det viset hålla i ägarstyrningen på tjänstemannasidan.

Rent politiskt kommer landstingsstyrelsens ordförande – alltså undertecknad – att vara den som är den tydliga ägaren. På det viset hoppas vi naturligtvis kunna föra en bra dialog med främst sjukhusen och kollektivtrafiken med trafiknämnden i spetsen.

Vi har påbörjat det här arbetet tidigare. I Framtidens hälso- och sjukvård och när vi pratar om NKS har vi lagt verksamheten under landstingsstyrelsen i Strategiska fastigheter. Vi har gjort det med tunnelbaneutbyggnaden genom Framtidens utbyggnad av tunnelbanan, Fut:en som det förkortas. Vi har också gjort det vid flera andra tillfällen. Vi ska fortsätta att vara ordentligt tydliga. Den historiska utbyggnaden av tunnelbanan kräver, precis som Karolinska, en särskild lösning. Vi har också en tunnelbaneberedning som ska följa verksamheten. Sjukvården i Stockholm står inför historiskt stora investeringsbehov. Därför inrättas utskottet för framtidens hälso- och sjukvård, som kommer att ansvara för att samordna, verkställa och följa upp beslut om framtidens hälso- och sjukvård. En ny nämnd

inrättas under fullmäktige för tillväxt- och regionplanefrågor. Vi föreslår även inrättandet av en innovationsberedning under landstingsstyrelsen för att öka landstingets förmåga att tillämpa forskningsresultat, it-tjänster och nyskapande lösningar i verksamheten.

Den här nya organisationen kommer att kunna möta de utmaningar som landstinget står inför under de kommande fyra åren och stärka landstingets demokratiska processer. I och med det, fru ordförande, yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 30

Gunilla Roxby Cromvall (V): Hej igen allihopa! Jag har lite frågor till dig, Torbjörn. För medborgare men också för oss i partierna när vi nu ska välja ledamöter sedan vi har tagit det här beslutet finns det en hel del otidigheter som vi behöver få klarlagda här.

Det låter till exempel som att arbetsutskottet kommer att vara ett utskott som mest håller på med trafik men du säger att det blir i huvudsak sjukvård. Det skulle jag vilja ha ditt svar på, för det är viktigt vilka politiker vi utser. Är det bara ett tillägg eller är det helheten av de här uppdragen som vi ser i det som är utskickat och som våra medborgare kan läsa?

Vidare skulle jag vilja fråga: Akutsjukvård, vad innehåller det? Vad innehåller tandvård? Och sist men inte minst, vad innehåller vårdval?

Jag vet inte om några av er mer än jag för en stund sedan fick en nyhetsflash i mobilen om att Riksrevisionen har utdömt vårdvalet. Det är intressant att ta del av den utredningen – det hinner vi inte nu när vi sitter här i fullmäktige. Är det det som vi ska göra, är det så att vi ska göra en kritisk analys i vårdval? Det jag hann läsa lite snabbt är att 1 700 svårt sjuka i Skåne län inte har varit hos läkare på två år, men däremot har Skåne gjort en ökning av 47 000 besök av nya, lindriga besvär. Är det det som vi ska studera i vårdvalet? Det är ju väldigt viktigt att vi gör en revidering av det.

Jag hoppas på ett förtydligande ifrån dig, Torbjörn Rosdahl: Vad innehåller de här punkterna? Så kan vi sätta rätt politiker på rätt plats.

Anförande nr 31

Landstingsrådet Rosdahl (M): Tack för frågorna. Jag tror också att det här är precis sådana frågor som vi ska diskutera med varandra. Vi har ju ett annat parlamentariskt läge och vi har sagt att vi ska ha en öppnare diskussion för att på det viset finna maximalt bästa lösningar.

Men när det gäller AU skulle jag vilja säga att det blir lite vassare, även om det kanske låter lite slarvigt. Där ska vi kunna ha mer utförliga diskussioner. Vi har haft en representation som inte alltid har bestått av gruppledare vilket gör att man ibland när man har haft föredragningar i arbetsutskottet så har det inte alltid kunnat nå ända fram.

När det gäller de olika beredningarna du nämnde är det naturligtvis så att de är till för att bereda olika ärenden inför hälso- och sjukvårdsnämnden.

Och när det gäller nämnden för vårdval vet jag inte riktigt om det var någon kritik du framförde eller om det var Riksrevisionen som nämnde någonting i dag. Det är ju så att vi har minst två utredningar av Karolinska Institutet som säger precis tvärtom.

Anförande nr 32

Gunilla Roxby Cromvall (V): Torbjörn, jag hör dig också jättedåligt. Jag vet inte om det är någon konstig inställning av ljudet. Det är tydligen många som har haft svårt att höra.

Jag uppfattade inte att du svarade på min fråga om arbetsutskottet i huvudsak kommer att jobba med sjukvård eller inte.

Och sedan uppfattade jag faktiskt inte svaret på de andra frågorna heller. Är det upp till beredningarna att avgöra vad de ska göra?

Håll mikrofonen närmare dig så tror jag vi hör bättre!

Anförande nr 33

Landstingsrådet Rosdahl (M): Det kan vara att jag har en beslöjad röst – barnbarnens dagishosta.

Arbetsutskottet ska inte bara hålla på med sjukvården, förstås, utan samtlig verksamhet som vi har under landstingsstyrelsen. Vårdvalsberedningen ska syssla med att utveckla de vårdval vi har och att helt enkelt jobba framåt och se hur vi ska kunna utveckla vårdvalsmodellerna. Övriga beredningar är inga beslutande organ utan ska bereda viktiga ärenden inför beslut så småningom i hälso- och sjukvårdsnämnden. Så är tanken.

Dessutom kan du som sitter i en beredning vara en duktig ledamot i fullmäktige, men för att sitta i ett utskott måste du tillhöra landstingsstyrelsen, vilket ju begränsar deltagandet. Det är därför vi också har beredningar, för att kunna få ett större kunskapsinflytande i vår verksamhet.

På en minut är det väldigt svårt att svara på stora organisationer, men låt oss fortsätta det här resonemanget. Det är viktigt att vi lyssnar in varandra!

Anförande nr 34

Landstingsrådet Larsson (S): Ordförande, fullmäktige! För Socialdemokraternas del vill jag säga att vi tycker att det finns många förtjänster i det här förslaget till politisk organisation, som vi tillstyrker.

Inte minst de mycket stora utmaningar som landstinget står inför just nu, där vi för närvarande har en kostnadsutveckling, som finanslandstingsrådet var inne på, som ligger en bit över 6 procent per år samtidigt som våra skatteintäkter ökar lite mer än 3 procent per år vittnar ju om att det är en ganska allvarlig situation. Tittar man tillbaka de senaste åren är det faktiskt som så att landstinget gör av med för mycket pengar i förhållande till vad medborgarna betalar in i skatt. Det är en tuff utmaning. Det kan man hantera över några år, men på längre sikt kommer det att innebära antingen skattehöjningar, som jag inte tror någon vill ha, eller kraftiga nedskärningar i verksamheterna. Det är en mycket stor uppgift, och därför är det bra att man försöker stärka ägarstyrningen i landstinget.

Vi har fler problem att hantera. Vi har en situation där kostnaderna för våra sjukhus ökar med 8 procent för bemanningen, samtidigt som vi har 350 stängda vårdplatser och en sjunkande sjukvårdsproduktion. Vi har en situation där kostnaderna för den köpta vården, däribland de många vårdvalen, ökar med för närvarande 7 procent om året.

Det här är inte rimligt. Vi måste se till att rätta mun efter matsäck, och då är det riktigt viktigt att man ser till så att man får en bättre politisk styrning och en bättre fungerande organisation.

Det finns inslag som vi bejakar i förslaget till ny politisk organisation. Vi är glada över förstärkt ägarstyrning. Vi är glada över att man inrättar ett personalutskott. Vi tycker att det är utmärkt att man inrättar en regionplaneringsnämnd. Det var ett stort misstag att avskaffa regionplaneringsnämnden, därför att regionplaneringen som landstinget har ett stort ansvar för är inte bara en landstingsangelägenhet utan en angelägenhet där även kommunerna måste vara aktivt involverade. En nämnd för det området ökar förutsättningarna för att skapa en bred delaktighet – i synnerhet när vi nu ska upprätta en ny regionplan.

Så det finns många saker i detta som är angelägna och bra. Vi tror också att det är bra att man inrättar ett vårdvalsutskott under hälso- och sjukvårdsnämnden, och vi tror att både hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdvalsutskottet kommer att få anledning att titta på den rapport som kom i dag från Riksrevisionen där man har tittat på vårdvalen i primärvården och konstaterat att det finns stora problem om det är som så att man har ambitionen att ge vård efter behov och inte bara efter efterfrågan. Den rapporten är väl en av de första sakerna som både hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdvalsutskottet bör titta på.

Följaktligen, utifrån de stora politiska och ekonomiska utmaningar som landstinget står inför de kommande åren, tillstyrker vi detta förslag.

Anförande nr 35

Landstingsrådet **Starrink** (FP): Ordförande, fullmäktige! Roligt att höra att Dag också ser det som är lite bra med den nya organisationen!

Landstinget ska ju styras på ett sådant sätt att vi kan genomföra de demokratiskt fattade beslut som vi beslutar om här men också förstås i alla nämnder och styrelser. Vi måste skapa ett effektivt sätt att styra vår organisation som gör att invånarna får ut mesta möjliga av landstingets verksamheter, men förstås också att medarbetarna får de bästa förutsättningarna att verka.

Stärk ägarstyrningen – det tror jag alla talare har sagt hittills, och det tycker jag har varit en oerhört viktig fråga när vi har format den nya organisationen. För mig i min tidigare roll som produktions- och personallandstingsråd blev det med tiden allt tydligare att vi behöver ett mer sammanhållet och starkare sätt att arbeta med ägarstyrningen, inte minst när vi nu ska genomföra Framtidens hälso- och sjukvård.

En del förändringar av beredningar och utskott och en ny nämnd kommer vi också att fatta beslut om att införa med syftet att kunna fokusera på de stora utmaningar som vi nu ser framför oss, som är högaktuella och strategiskt viktiga.

Jag skulle särskilt vilja lyfta fram e-hälso- och innovationsberedningen under landstingsstyrelsen, som ju blir en helt ny beredning. Det faktum att vi i den här salen tidigare har utsett landets första innovationslandstingsråd visar väl vilken betydelsefull roll vi menar att utvecklingen med innovationer och e-hälsa spelar för att vi ska bli framgångsrika med Framtidens hälso- och sjukvård och ge patienterna en starkare ställning i vården och göra hälso- och sjukvården mer effektiv. Att jobba med effektiviseringar handlar ju inte om att man ska springa fortare eller stressa mer, utan om att använda ny, smart teknik och nya arbetssätt.

Sammantaget menar jag att det förslag som nu ligger på landstingsfullmäktiges bord ger oss goda förutsättningar att tillsammans kunna verka och styra landstinget, så jag yrkar bifall till förslaget.

Anförande nr 36

Thomas Eriksson (MP): Fru ordförande! Som flera av de föregående talarna här i dag har sagt saknas det absolut inte strategiska utmaningar för den nya politiska organisationen att hantera.

Från Miljöpartiets sida kan jag säga att vi precis som Socialdemokraterna i huvudsak tillstyrker den nya organisationen och ser stora fördelar med de förändringar som görs. Men jag vill också vara tydlig med att jag inte tror att det är den här politiska organisationen i sig själv som är lösningen på de strukturella utmaningar som vi står inför, utan det handlar snarare om hur vi använder de organ som vi nu fattar beslut om för att fatta politiska beslut. Kommer de beredningar som vi nu fattar beslut om att bli organ där det finns möjlighet att föra konstruktiva diskussioner? Kommer de att vara organ där det finns möjlighet att ha ganska förutsättningslösa diskussioner över blockgränserna för att komma fram till bästa

gemensamma beslut, eller i alla fall förstå varandra bättre? Eller kommer det att vara som den föregående mandatperioden, organ där vi ska kasta papper i huvudet på varandra? Om det är det senare som det handlar om, spelar det ingen roll vilken politisk organisation vi har, då skulle vi kunna ha alla ärenden i landstingsstyrelsen.

Så jag är positiv till de förändringar som nu föreslås och jag hoppas att de också kommer att besättas av politiker från båda sidor av blockgränsen som kommer att ha en vilja till diskussion i konstruktiv anda.

Om jag sedan ska säga någonting om enskilda delar, är det naturligtvis roligt att se att regionplaneringsnämnden återuppstår. Jag tror precis som tidigare sagts att det var ett misstag att avskaffa den förra mandatperioden.

Andra roliga saker som man kan notera är att fastighetsberedningen verkar vara en landstingets Fågel Fenix, som uppstår och läggs ned med jämna mellanrum. Jag hoppas att den här fastighetsberedningen faktiskt kommer att innebära lösningen på de strukturella problem inom fastighetsfrågorna som vi försöker lösa och inte bara uppstå för att läggas ned en gång till!

Anförande nr 37

Anders Lönnberg (S): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker också att den nya organisationen innehåller mycket bra, men jag har en fråga på en punkt där jag tycker den är lite otydlig och det är gränsdragningen mellan innovationer och forskning. Jag vet inte om det är Anna eller Torbjörn som kan svara lite grann om hur den gränslinjen ska dras eller hur samarbetet ska se ut.

Ibland prioriterar man frågor så mycket att man splittrar upp dem. När man har sagt att forskningen ska vara på en beredning och innovationen på en annan så undrar jag om det betyder att Peter Carpelan måste lova att den forskning han sätter i gång absolut inte får leda till någonting nytt för i så fall ska den över till nästa beredning?

Det är inte helt klart för mig hur tankarna går här. Jag skulle vilja ha ett klagörande på den punkten.

Anförande nr 38

Landstingsrådet Forslund (FP): Ordförande, ledamöter! Tack, Anders, för frågan. Det här är en viktig fråga att lyfta, och jag tror också att det är bra att dra upp gränserna för forskning och innovation går verkligen hand i hand i landstingets verksamheter. Vi måste forska fram de nya metoderna på längre sikt; vi måste också jobba med de dagliga förbättringarna i landstingets verksamheter och att omsätta forskningsresultat och innovationer ute i vardagen i vården, i kollektivtrafiken och i alla våra verksamheter.

Jag och Peter pratade om de här frågorna i går när vi gick igenom lite grann hur vi ska hantera forskningsberedningens frågor och innovationsberedningens frågor.

Från Alliansens sida är det här en ambitionshöjning, att vi nu sätter ökat fokus på både forskning och innovation på samma sätt. Vi har alltid haft ett starkt fokus på forskning, men vi har inte haft ett lika starkt fokus på innovationer. Det vill vi nu lösa genom att vi skapar en struktur både politiskt och på tjänstemannasidan för att lösa de här frågorna.

Innovationsberedningen kommer att jobba mycket med det som är just tillämpning av det som görs i forskningsberedningen, att se till att vi kan skapa förutsättningar för förnyelse, att skapa förmågan i alla landstingets verksamheter att ta emot det nya, att jobba med innovation inte bara i fråga om teknik utan också av arbetsätt, av våra styrsystem, av hur vi ersätter, hur vi upphandlar och hur vi betar oss ute i vården, så att vi kan fånga upp de idéer som finns bland vårdpersonalen i olika delar, från företag, entreprenörer utifrån och att vi också kan se till att vi snabbt omsätter detta i nytta för våra patienter, för vår personal och

inte minst för skattebetalarna. För jag tror att det här också är en väldigt viktig del för att kunna hantera kostnadsökningen i landstinget. Om vi snabbare omsätter forskningsresultaten till klinisk vardag, kan vi också hantera de frågorna på ett helt annat sätt.

Jag tror alltså inte man behöver vara orolig för att vi urholkar forskningsfrågorna genom att ha en innovationsberedning. Tvärtom, nu sluter vi den tidigare saknade länken så att vi får ett likvärdigt fokus på både forskningsfrågorna och innovationsfrågorna. Det kommer vi att jobba hårt med under de kommande åren.

Anförande nr 39

A n d e r s L ö n n b e r g (S): Tack, ordförande! Ja, det är naturligtvis väldigt bra om det är en ambitionshöjning. Jag kan bara se att den diskussion som har funnits bland forskare och industri har varit att verksamheter har varit för separerade, och ska man verkligen komma fram med innovationer så är det just att öppna upp sjukvården för akademi, för patienter och för näringsliv.

I alla övriga delar av vårt samhälle försöker man föra samman de här frågorna till en – nu delar man upp dem. Men vi får väl pröva den här ordningen ett tag och se. Det var bara ett så att säga innovativt svar på den inriktning som de andra som pratar om Triple helix normalt sett vill ha, att man får styrka av att föra samman frågorna.

Dessutom är det ju så att forskning är egentligen verksamhetsutveckling inom hälso- och sjukvård, och den är till sin natur innovatorisk.

Anförande nr 40

L a n d s t i n g s r å d e t F o r s l u n d (FP): Fru ordförande! Jag ska bara komplettera det som Anders säger. Det är inget unikt för Stockholms läns landsting att det ser ut som det gör. Som du kanske vet har din egen regering nu tillsatt en närings- och innovationsminister, och då följer vi i landstinget naturligtvis raskt efter och skapar en egen ”innovationsminister” så att vi får starkt fokus på detta. Även på nationell nivå ligger forskningsfrågorna hos utbildningsministern medan innovationsfrågorna ligger hos näringsministern. Samma sak handlar det om här.

Vi ska inte bygga några glapp mellan det här arbetet. Jag kan försäkra att jag och Peter kommer att jobba hårt för att se till att forskning och innovation blir samlat. Vi samlar också de strukturer som jobbar med att just öppna upp landstinget för entreprenörskap i forskning. Vi kommer nu att satsa på att skapa en mycket tydligare sådan struktur mellan idérådet, innovationsgruppen på Karolinska, SLL Innovation och andra strukturer för att se till att det här samspelar och stödjer de entreprenörer som finns utanför och den personal som finns inuti.

Anförande nr 41

A n d e r s L ö n n b e r g (S): Riktigt jämförbart är det kanske inte. Regeringen har sagt att man ska ha ett innovationsråd över alltihop som håller samman både forskning, innovation och hälso- och sjukvårdsutveckling.

Det andra är att Utbildningsdepartementet har hand om grundforskningsfrågor – dem sysslar inte landstinget med, utan landstinget sysslar uteslutande med klinisk forskning, vilket är innovation i sig.

Vi är naturligtvis beredda att pröva det här, men jag ser fram emot ytterligare förtydligande debatter. Jag hoppas att det inte enbart är debatterna som sedan blir resultatet och att saker hamnar mellan stolarna. Men det får vi väl ta tag i, Daniel. Du är välkommen ändå – det är en innovation bara att du är här!

§ 143 Reglemente för partistöd

Anförande nr 42

Gunilla Roxby Cromvall (V): Att jag begär ordet i den här frågan hänger samman med paragraf 2 där det står vad partistödet består av. Vi som har varit inne och läst på vet att det handlar om kraftigt utökade resurser till partierna här i Stockholms läns landsting. Det är svårt för medborgare och kanske också för var och en av oss 149 ledamöter att hänga med. Det är klart att vi i partierna blir glada när vi får mera partistöd för då kan vi utöka våra resurser och bedriva ännu bättre politik. Men det innebär också, när landstinget har en svajig ekonomi med 500 miljoner i driften på både sjukvården och trafiken, att det kan sticka medborgarna i ögonen att vi gör den här faktiskt gigantiska höjningen.

Torbjörn Rosdahl, jag undrar om du vet hur mycket partistödet ökar för er i Moderata samlingspartiet. Jag tror att det här kommer att synas av massmedia och jag tror att det kommer att sticka i ögonen. Det är ju så att Moderaterna gjorde en stor valförlust i och med att man tappade 14 mandat. Har ni nu fixat till det så att ni ändå inte tappar några pengar vad gäller partistödet?

Jag tror att det är viktigt att vi får reda på det och att det kommer till protokollet.

Anförande nr 43

Landstingsrådet Rosdahl (M): Fru ordförande! Den nya parlamentariska situation som råder innebär faktiskt större utmaningar för den lokala demokratin. Därför har ett samråd skett – med samtliga partier, Gunilla – i landstingsfullmäktige för att i bred enighet fastställa partistödet för de kommande åren. Detta har resulterat i ett gemensamt förslag att öka stödet till de olika partierna.

Jag förutsätter och hoppas att det kommer att ge ökade möjligheter till dialog mellan alla partier och till en starkare lokal demokrati i Stockholms läns landsting.

Jag yrkar bifall till förslaget.

Anförande nr 44

Thomas Magnusson (V): Tack, fru ordförande, och tack, Torbjörn, för de svar som du lämnar. Jag tror att du ska vara noggrann och uppmärksam på att Gunilla inte hade något yrkande. Däremot hade hon en fråga, som handlade om transparens och tydlighet. Jag tror att det är någonting som vi har nytta av i politiken, att vi är tydliga och att det går att läsa in. Jag som landstingsfullmäktigeledamot kan inte räkna ut, utan att ta reda på en massa andra saker, vad det här beslutet faktiskt innebär. Det kan vara en tillfällighet, det kan vara nonchalans eller det kan vara medvetet. Det beror på hur man vill se det.

Men jag ska ställa en annan fråga till dig, Torbjörn, som hänger ihop med transparensen. I det tidigare ärendet om organisationen fick landstingsstyrelsen i uppdrag att budgetera utifrån den nya politiska organisationen. En ganska viktig del för oss som arbetar i politiken är ju också vilka arvoden som utgår för detta. Man kan då konstatera att det förmodligen kommer att beslutas senare, men det har också att göra med tydligheten, huruvida man ska ta beslut om organisation, partistöd och kanske arvoden vid samma tillfälle – då ser man exakt vad det är vi har fattat för beslut. Nu delar vi upp besluten på olika delar och jag tycker inte det är bra. I dag kan vi inte göra någonting åt det, och vi ska inte diskutera arvodena heller, såvitt jag förstår.

En rak fråga till dig, Torbjörn: När tänker du se till att presentera förslag på de nya arvodena som ska gälla för den här mandatperioden? Vilken arvodesberedning är det som ska göra det, den arvodesberedning som sitter nu eller den arvodesberedning som vi förmodligen ska välja vid ett senare tillfälle? Jag tror att det vore bra om vi fick ett klargörande på den punkten, för det skulle också öka transparensen.

Anförande nr 45

Landstingsrådet Rosdahl (M): Tack, fru ordförande! Jag skulle vilja börja med att säga att det börjar kännas som om det är något skumt på gång, när Vänsterpartiet går upp och frågar: När kommer du att presentera si och så? Svaret är att vi kommer att utse en ny arvodesberedning.

Jag har själv varit arvodesberedningens ordförande tidigare, och där fastställer man arvoden till oss. Hittills har man använt en viss modell – man sneglar på statsråden, tar vissa procentsatser och så vidare. Vid det stora sammanträdet för några månader sedan fastställdes en ny modell från SKL för hur man ska förfara med er som är nya här med avseende på pensioner, avgångsvederlag och så vidare.

Som jag förstår det kommer vi att om en vecka gemensamt utse en ny arvodesberedning med samtliga partier, och där kommer man överens om hur arvoden ska fördelas. Min uppfattning just nu är att det inte kommer att ske några förändringar där.

Däremot har vi ju en ny bestämmelse som säger att varje parti ska ha ett grundstöd, vilket gynnar de riktigt små partierna men inte de riktigt stora partierna, eftersom det är samma belopp.

Ordföranden: Jag vill säga, till dem som lyssnar och inte har sett handlingarna, att beräkningen av partistödet sker på likartat sätt för samtliga partier ingående i landstingsfullmäktige. Det är inte så att det är olika sätt att räkna för olika partier. Jag vill klargöra det.

§ 144 Fastställande av skattesats för 2015

Anförande nr 46

Landstingsrådet Rosdahl (M): Tack, fru ordförande! Skattesatsen ska det enligt kommunallagen fattas beslut om i fullmäktige senast i november varje år. Vanligtvis, när det inte är valår, tar vi formellt beslut i juni. Snart ska vi besluta om budget för 2015, så det här beslutet blir ganska kortfattat på det viset. Men eftersom vi i år fattar beslut om budgeten i december måste vi fatta ett preliminärt beslut om skattesats.

Enligt de budgetramar för 2015 som fullmäktige kommer att föreslås, föreslår vi en oförändrad skattesats på 12 kronor och 10 öre per skattekrona. Därför bör även den preliminära skattesats som vi fattar beslut om fastställas till det beloppet.

Den slutliga skattesatsen beslutar vi om under decemberfullmäktige, och det är också där man efter debatter tar hänsyn till det politiska spektrat av alla partiers förslag för att se vad den hamnar i, men jag är övertygad om att Alliansen fortfarande kommer att föreslå 12:10 – för, som vi hörde Dag Larsson säga förut: Det är väl ingen som vill ha skattehöjningar!

Med den korta inledningen om den preliminära skattesatsen yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 47

Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, fullmäktige! Här kommer Vänsterpartiets yrkande, som inte har funnits förrän i dag. Vi yrkar bifall till den preliminära skattesatsen på 12 kronor och 35 öre, det vill säga samma skattesats som vi förordade när vi antog den förra budgeten. I och med att det är väldigt mycket som är okänt kring landstingets ekonomi är det 12:35 som Vänsterpartiet vill ligga på.

Anförande nr 48

Tom as Eriksson (MP): Fru ordförande, ledamöter! Från Miljöpartiets sida har vi inte heller någon anledning att här och nu dra i gång en budgetdebatt. Min enda uppgift nu är att säga att vi från Miljöpartiets sida yrkar bifall till den preliminära skattesatsen på 12:30. Det är precis samma förslag som vi hade i landstingsstyrelsen. Sedan kan vi i budgetdiskussionen återkomma till vilken stor nytta den skattehöjningen skulle göra. Men det blir nästa diskussion.

Anförande nr 48

Landstingsrådet L arsson (S): I enlighet med hur vi agerade i landstingsstyrelsen avser vi att avstå just i dag. Vi återkommer senare. Det har att göra med att vi vill fortsätta att analysera landstingsdirektörens budgetunderlag, vilket är allvarligt. Vi vill också ta del av den något större minoritetens förslag till budget innan vi själva slutgiltigt fastställer vårt eget förslag.

§ 145 Valärenden

Ordningsfråga

Anförande nr 50

Gunilla Roxby Cromvall (V): Det blev ju fel i landstingsfullmäktiges protokoll. En av våra platser, en ersättarplats i landstingsstyrelsen, försvann och Miljöpartiet fick en extra plats. Men vi, Miljöpartiet och Socialdemokraterna är inte överens om det. Det borde inte fullmäktige vara heller, eftersom fullmäktige naturligtvis är vårt högsta politiskt beslutande organ. Fadäsen är alltså att protokollet har blivit felaktigt och strider mot landstingsfullmäktiges beslut.

Nu har man försökt rädda situationen genom att valberedningen ska föreslå att vi får tillbaka den här platsen. Men jag tänker att när människor naturligtvis läser våra protokoll inser de inte att det står fel här. Jag hade förväntat mig och trott att det skulle ske en rättelse av det protokollet i landstingsfullmäktige i dag. Det är inte uppe på dagordningen så jag vet inte om det är möjligt för oss att göra en rättelse av det protokollet i dag. I annat fall yrkar jag att landstingsfullmäktige till nästa fullmäktige om en vecka gör denna rättelse, för valberedningen kan som sagt inte heller ändra beslut. Det är bara fullmäktige som kan se till att besluten blir korrekta.

Ordföranden: Naturligtvis är det så. Jag hade tänkt föreslå att vi när vi kommer till den punkten skulle notera till protokollet att det beslut vi kommer att fatta ersätter tidigare felaktigt beslut, så att det protokollförs. Men vi är inte riktigt där än. Jag hade tänkt föreslå att vi skulle gå i den ordning som ärendet är upplagt, nämligen att vi börjar med att medge begärda befrielser. Sedan kommer vi så småningom till den punkten.

Begäran om rättelse av protokoll

Ordföranden:

Då är vi på punkten Landstingsstyrelsen för tiden 11 november intill det sammanträde då val av styrelse förrättas efter nästkommande allmänna val av fullmäktige. Där vill jag säga att det beslut som vi nu ska fatta ersätter tidigare felaktigt fattat beslut av fullmäktige den 21 oktober beträffande fördelning av ersättarplatser i landstingsstyrelsen mellan MP och V. Tre vakanser var rätt. Så långt var beslutet rätt. Men det skulle vara en vakans för S, en för MP och en för V, medan landstingsfullmäktige beslutade om en vakans för S och två för MP och tappade bort V.

Anförande nr 51

Gunilla Roxby Cromvall (V): Det låter jättebra. Vi kommer säkert överens. Men det är inte landstingsfullmäktige som har fattat ett felaktigt beslut, det är protokollet som är felaktigt. Landstingsfullmäktige fattade rätt beslut. Jag vill ha en omformulering av det, alltså att protokollet justeras.

Ordföranden: I slutändan blir det ju samma sak. Jag försökte fråga vilka förslag som gällde vid det tillfället. Det figurerade ett antal olika papper med olika förslag. Jag försäkrade mig innan vi fattade beslut om att det var rätt papper vi fattade beslut efter. Jag läste också upp de förslag som vi skulle fatta beslut om. Ingen protesterade då, vill jag påstå.

Anförande nr 52

Gunilla Roxby Cromvall (V): Vi ska säkert klara ut det här väldigt snabbt, men vi i Vänsterpartiet hade bara ett enda förslag. Det är det som inte är protokollfört. Jag vet inte hur det var för övriga fullmäktige, och jag vet inte om du fick flera förslag, men vi hade bara ett enda förslag från valberedningen som vi tog beslut om.

Ordföranden: Det är så att innan papperen når hit fram till presidiet gör man en sammanställning med en fullständig lista för respektive organ med ledamöter respektive ersättare. Just ert papper, som bara avsåg Vänsterpartiet, har aldrig funnits under mina ögon, kan jag säga, eller hos oss här i presidiet över huvud taget.

Anföranden nr 52

Gunilla Roxby Cromvall (V): Formalia är inte så jätteroligt att hålla på och diskutera naturligtvis, men det är väldigt viktigt att det blir rätt. Det var ju valberedningens förslag till beslut som vi antog här. Det var inte något vänsterpartipapper. Det fanns ett papper där det stod att det skulle vakanshållas en ersättarplats för Vänsterpartiet. Jag vidhåller fortfarande att det inte var fullmäktige som fattade ett felaktigt beslut, utan det var presidiet som skrev protokollet fel. Det är felaktigt justerat. Det är det som är problemet.

Ordföranden: Kan vi vara överens om att det handlar om att Vänsterpartiet hade en vakans och att det blev felaktigt protokollfört förra gången? Okej. Det betyder att det ska finnas en vakans på ersättarsidan i landstingsstyrelsen för S, en för MP och en för V. Är vi också överens om det? Bra. Kan vi då föra det till protokollet?

Till yttermera visso är det så att valberedningen enligt sitt förslag från i dag fortfarande anser att de här platserna ska vara bordlagda. Det finns fortfarande inga namn. Kan vi också besluta enligt det förslaget?

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Hemming 6:1, 11, 13, 15, 21, 28
Tomas Eriksson (MP) 6:2, 20, 22, 36, 48
Landstingsrådet Wikholm (S) 6:3
Isabelle Flygare (V) 6:4
Malin Karlsson (MP) 6:5
Anna Sehlin (V) 6:6, 24
Fredrik Saweståhl (M) 6:7
Thomas Bengtsson (MP) 6:8
Sara Svenström (FP) 6:9
Vivianne Gunnarsson (MP) 6:10, 12
Birgitta Sevefjord (V) 6:14, 16
Lukas Forslund (C) 6:17, 38, 40
Hans Andersson (FP) 6:18
Karl Henriksson (KD) 6:19
Gunilla Roxby Cromvall (V) 6:23, 30, 32, 42, 47, 50, 51, 52, 53
Sandra Ivanovic (MP) 6:25
Tuva Lund (S) 6:26
Landstingsrådet Tamsons (M) 6:27
Landstingsrådet Rosdahl (M) 6:29, 31, 33, 43, 45, 46
Landstingsrådet Larsson (S) 6:34, 48
Landstingsrådet Starbrink (FP) 6:35
Anders Lönnberg (S) 6:37, 39, 41
Thomas Magnusson (V) 6:44